

STRATEGIJA LOKALNOG RAZVOJA LAG-A "MARINIANIS" 2014.-2020.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Podmjera 19.1. "Pripremna pomoć" u okviru mjere 19 "LEADER-CLLD"

LAG "Marinianis"

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.

Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Zagreb, 14. ožujak 2016.

Sadržaj

KRATICE.....	4
1. Kratki opis lokalnog razvojnog partnerstva (LAG-a) Marinianis	5
1.1. Opće prostorne značajke područja koje obuhvaća LAG Marinianis	5
1.1.1. Površina i granice područja.....	5
1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike.....	5
1.1.3. Kulturna i povijesna baština.....	6
1.1.4. Prirodna baština	6
1.1.5. Društvena infrastruktura	8
1.1.6. Prometna i komunalna infrastruktura.....	9
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a Marinianis.....	12
1.2.1. Turizam	13
1.2.2. Poduzetnička infrastruktura	14
1.2.3. Poljoprivreda.....	15
1.2.4. Prerađivačka industrija.....	18
1.2.5. Stanje gospodarstva.....	19
1.2.6. Tržište radne snage.....	20
1.3. Demografske i socijalne značajke područja	21
2. ANALIZA RAZVOJNIH PROBLEMA I POTREBA PODRUČJA LAG-a, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU	25
3. OPIS CILJEVA LRS TE INTEGRIRANOG I INOVATIVNOG KARAKTERA LRS UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE ZA IZLAZNE POKAZATELJE ILI REZULTATE	28
4. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS.....	46
5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS	47
6. NAČIN PRAĆENJA I PROCJENE PROVEDBE LRS	49
7. OPIS SPOSOBNOSTI PROVEDBE LRS	51
8. FINANCIJSKI PLAN	54
9. DODACI	56
Dodatak 1. – Popis članova i tijela LAG-a (LAG)	56
Dodatak 2. NATURA 2000 – LAG Marinianis (LAG).....	60
Dodatak 3. Karta – položaj LAG-a unutar VPŽ/RH (LAG)	61
Dodatak 4. Teritorijalni podaci o JLS u sastavu LAG Marinianis i popis naselja u sastavu LAG Marinianis.....	62

Dodatak 5. Struktura gospodarstva LAG Marinianis po područjima djelatnosti u 2014. godini	63
Dodatak 6. - Poduzetničke zone na području LAG Marinianis.....	64
Dodatak 7. Registrirana kulturna dobra na području LAG Marinianis	65

Napomena:

Sve navedeno u dokumentu ne predstavlja konačni tekst. Očekivano je kako će se nakon donošenja regulatornog okvira za provedbu Mjere 19, podmjera 19.2, 19.3,19.4 mijenjati. Nakon svih promjena provoditi će se javna rasprava, dok će, nakon ugrađenih promjena, dokument ponovo biti dostavljen na konačno odlučivanje Skupštini LAG-a, a prije prijave na natječaj za provedbu LRS. Tekst će biti lektoriran nakon konačnog prihvatanja od strane Skupštine LAG-a, a prije prijave na natječaj za provedbu LRS. Ova strategija predstavlja projektni prijedlog za provedbu Mjere 19, podmjere 19.2 i 19.3 te 19.4, Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

KRATICE

EU – Europska unija

FINA – Financijska agencija

HACCP – akronim od engleskog naziva The Hazard Analysis and Critical Control Points System; alat za identifikaciju, procjenu i kontrolu opasnosti vezanih za proizvod ili cijelu proizvodnu liniju

IPA CBC HU HR – Instrument za pretpristupnu pomoć; Program prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska

IPARD – Pretpristupni program Europske unije za razdoblje 2007.-2013. godine za ruralni razvoj

JLS – jedinica lokalne samouprave

LAG – lokalna akcijska grupa

LEADER – akronim francuskog naziva, u prijevodu Veze među aktivnostima za razvoj ruralnog gospodarstva, mehanizam provedbe mjera politike ruralnog razvoja Europske unije, a temelji se na realizaciji lokalnih razvojnih strategija kojima upravljaju lokalne akcijske grupe

LRS – lokalna razvojna strategija

OPG – obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

POU – Pučko otvoreno učilište

PRR – Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

PZ – poduzetnička zona

RH – Republika Hrvatska

VPŽ – Virovitičko podravska županija

1. Kratki opis lokalnog razvojnog partnerstva (LAG-a) Marinianis

Lokalna akcijska grupa Marinianis (LAG Marinianis) je neprofitna udruga nastala 2011. godine kao rezultat provedbe IPA CBC HU HR projekta „Zajednička regionalna i ekonomska strategija razvoja područja Slatina-Szgytevar“. Svrha uspostavljanja LAG-a Marinianis je poticanje dugoročnog održivog razvoja, oslanjanjem na pristup razvoja ruralnih područja kojeg je razvila Europska unija (EU) (LEADER pristup). LEADER pristupom se potiče jačanje lokalnog razvoja na temelju uspostavljanja lokalnog partnerstva koje djeluje u skladu s načelom „odozdo prema gore“ (tzv. „bottom up“) i višesektorskim, integriranim pristupom. LAG Marinianis broji oko 60 članova koje čine pravne i fizičke osobe iz javnog, gospodarskog i civilnog sektora.

1.1. Opće prostorne značajke područja koje obuhvaća LAG Marinianis

1.1.1. Površina i granice područja

U obuhvat LAG-a ulazi pet jedinica lokalne samouprave, odnosno Grad Slatina i općine: Čađavica, Nova Bukovica, Sopje i Voćin.

Područje svih općina zauzima površinu od 747,38 m² što čini 37% ukupne površine VPŽ. Broj stanovnika na području LAG Marinianis iznosi 22.168 ili 26,1% ukupnog broja stanovnika VPŽ. Stanovništvo je raspoređeno u 65 naselja. Prosječna gustoća naseljenosti iznosi 31 st./km² što upućuje na znatno rjeđu naseljenost u odnosu na VPŽ (42 st./km²) i Republiku Hrvatsku (75,8 km²)¹.

Područje LAG-a Marinianis pripada kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske, i to istočnom dijelu Virovitičko-podravске županije (VPŽ). Na sjeveru je prirodno omeđeno rijekom Dravom, na jugu grebenima Papuka (954 m) i Krndije (792 m). Granice prema zapadu i istoku nemaju prirodnu među. Otvorenost prema bilogorskoj Podravini na zapadu i ravnici na istoku daje području LAG-a obilježja prijelaznog prirodnog prostora.

Granice područja LAG Marinianis na sjeveru obuhvaćaju državnu granicu s Mađarskom, na jugu granicu s Požeško-slavonskom županijom, na zapadu s Bjelovarsko-bilogorskom županijom te općinom Suhopolje (VPŽ), na sjeverozapadu s općinom Gradina (VPŽ), na istoku s općinom Crnac (VPŽ) i općinom Podravska Moslavina (Osječko-baranjska županija) te na jugoistoku s općinom Čačinci (VPŽ). Položaj LAG-a Marinianis osigurava pretpostavke za međužupanijsku suradnju, suradnju s graničnim LAG-ovima (LAGVIP, LAG Papuk, LAG Bilogora-Papuk, LAG Karašica i LAG Papuk-Krndija) te prekograničnu suradnju s Mađarskom.

1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike

Prostor koji zauzima LAG Marinianis se može podijeliti na sjeverni, nizinski i južni, brdoviti dio (obronci Papuka). Reljef, koji prati smjer istok-zapad, je odredio raspored naselja i hidrografske mreže.

¹ Teritorijalni podaci o JLS u sastavu LAG Marinianis su obuhvaćeni Dodatkom 4.

Visinski raspored prostora se kreće u rasponu od 100-120 metara nadmorske visine u dravskoj nizini do 863,5 m (Crni vrh). Nizinski dio je nastao pod utjecajem akumulacijsko-erozijskog djelovanja rijeke Drave i njenih pritoka, te eolskih utjecaja, zbog čega se na ovom području javljaju naslage šljunka, pijeska i fluvijalnog prapora. Brdski dio, kojeg čini Papuk, je asimetričnog izgleda, a u njegovu sastavu prevladavaju glinoviti i grafitični škriljevci, filiti i vapnenački pješčenjaci.

Klimatske karakteristike su uvjetovane prostornim položajem, pa na području LAG Marinianis dominira svježja kontinentalna klima, s hladnim i vlažnim zimama te dugim i suhim ljetima. Najhladniji mjesec je siječanj, a najtopliji srpanj. Količina oborina je nešto viša od prosjeka Republike Hrvatske (800-1000 mm padalina godišnje).

1.1.3. Kulturna i povijesna baština

Na području LAG-a je evidentirano ukupno 32 kulturna dobra, od čega je najviše, njih 16 na području Grada Slatine, 3 u općini Čađavica, 4 u općini Nova Bukovica i po 3 u općini Sopje i 6 u Voćinu. U strukturi kulturnih dobara prevladavaju nepokretna kulturna dobra (87,5%). Na području LAG Marinianis se nalazi 38,35% svih nepokretnih kulturnih dobara na području VPŽ².

Od povijesnih građevina koje zahtijevaju posebnu brigu i održivo korištenje se ističe zgrada Stare škole u Slatini u kojoj je, nakon obnove 2009. godine, smješten Zavičajni muzej Slatina sa zbirkama prirodne, materijalne i duhovne kulturne baštine, te Zbirka Milka Kelemena i Spomen soba Domovinskog rata. U Slatini je smješten i Dvorac Drašković koji ima značajan potencijal za uključenje u turističku ponudu. Dvorac je u privatnom vlasništvu, a njegovu obnovu onemogućuje otežan pristup sredstvima pomoći za unapređenje kontinentalnog turizma. U središtu Slatine je povijesni kompleks obiteljskog posjeda Schaumburg-Lippe, u kojem je proizveden prvi hrvatski šampanjac. Posjed se danas koristi kao vinarija i restoran, te nije dovoljno promoviran niti uključen u kulturno-turističku ponudu. Jedini zaštićeni spomenik graditeljske baštine na slatinskom području je zgrada Žitnice u Gornjem Miholjcu, koja je u vlasništvu Grada Slatine. Objekt od posebnog značaja na području LAG-a Marinianis je Ljetnikovac Grofa Draškovića star 200 godina, smješten na području regionalnog parka Mura-Drava u Noskovačkoj Dubravi. Sakralni objekti na području LAG-a datiraju uglavnom iz novijeg doba (19. i 20. stoljeće), te su važan element identiteta ovog područja. Najznačajniji sakralni objekti obuhvaćaju zaštićene crkve, te kapelice i zvonike.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljna briga o kulturnoj baštini i slabo korištenje kulturnih objekata u funkciji razvoja kulturnog turizma	Unaprijediti upravljanje kulturno-povijesnom baštinom i razvijati programe i aktivnosti za jačanje njezinog održivog korištenja u svrhe obogaćivanja ponude kulturnog turizma

1.1.4. Prirodna baština

Na području LAG Marinianis se osobito prirodnom vrijednošću ističu Regionalni park Mura-Drava i Park prirode Papuk. Područje LAG Marinianis obuhvaća dio Regionalnog parka prirode Mura-Drava koji se odlikuje najvišom stopom biološke raznolikosti. Na području Regionalnog parka, u okviru naselja Noskovačka Dubrava, koje pripada LAG-u, je uspostavljen Informacijsko-edukacijski centar koji je ujedno i sjedište Javne ustanove za

² Popis registriranih kulturnih dobara na području LAG Marinianis se nalazi u Dodatku 7.

upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije. Područje LAG-a ulazi u prostor Parka prirode Papuk preko općine Voćin na čijem području se nalazi posebno zaštićen geološki lokalitet Rupnica. Papuk ima status parka prirode od 1999. godine jer se odlikuje jedinstvenim geološkim karakteristikama, te iznimnom krajobraznom i biološkom raznolikošću. Estetske, ekološke, turističko-rekreacijske, odgojno-obrazovne i kulturno-povijesne značajke Parka Papuk nisu valorizirane na odgovarajući način. Zaštićenim prirodnim područjima na području LAG-a upravljaju javne ustanove čiji rad otežavaju nedovoljni financijski, tehnički, ljudski i drugi kapaciteti. Na području LAG-a postoje i pojedinačni zaštićeni prirodni lokaliteti kao što su spomenici parkovne arhitekture u Voćinu, park u Višnjici (općina Sopje) i skupina stabala u Noskovačkoj Dubravi (općina Čađavica), stablo mamutovca (lat. *Sequoia gigantes*) i park u Slatini, Park-šuma Turski grad Medinci i Hrastik Kozice.

U okviru europske ekološke mreže NATURA 2000 je za zaštitu u na području LAG Marinianis predloženo 15 lokaliteta³ što je 57,14% ukupnog broja za zaštitu predloženih prirodnih lokaliteta u VPŽ. Osobito su vrijedna močvarna područja uz rijeku Dravu koja su značajna za gniježđenje divljih pataka, gnjuraca, crne liske i drugih ptica (npr. Predrijevačka i Sopjanska bara u općini Sopje). Prirodne vrijednosti i biološka raznolikost područja LAG-a predstavljaju bogatstvo koje treba dodatno istražiti, održivo koristiti i zaštititi usvajanjem i provođenjem odgovarajućih mjera za zaštitu okoliša i krajobraza na lokalnoj razini.

Na području LAG-a su zastupljene šume gospodarske, posebne i općekorisne namjene. Šume su uglavnom rasprostranjene uz obale rijeke Drave i na brdskom području južno od Slatine. na ukupnoj površini od 26.000 ha što čini 38% ukupnih šumskih površina u VPŽ. U strukturi šuma gospodarske namjene dominiraju šumske zajednice hrasta lužnjaka, jasena i graba uz poljoprivredna zemljišta i rijeku Dravu. Zakonska regulativa i sustav upravljanja šumama s državne razine otežavaju korištenje njihovih gospodarskih potencijala u proizvodnji energije iz šumske biomase i stvaranju radnih mjesta. U 2015. godini je ishođene su dvije građevinske dozvole za gradnju energana na šumsku biomasu snage 4,5 MW i 2,96 MW u Gradu Slatini, u kojoj će se zaposliti pedesetak radnika. U sjevernom dijelu uz rijeku Dravu je najveća zastupljenost šuma vrbe i topole. Uz rijeku Dravu se nalaze i šume posebne namjene čije sastojine su pogodne za znanstvena istraživanja, no ona se ne provode sustavno. Općekorisne funkcije šuma se odnose na zaštitu tla od erozija, bujica i poplava, rekreativno-turističku funkciju i staništa biljnog i životinjskog svijeta. Šume su podložne bespravnoj eksploataciji i sječi zbog čega je potrebno primjenjivati mjere racionalnog i održivog upravljanja šumskim bogatstvom LAG-a.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljna valorizacija odgojnih, rekreacijskih, turističkih i drugih vrijednosti lokaliteta prirodne baštine (npr. Parka prirode Papuk, Regionalnog parka Mura-Drava) Ograničena istraživanja i proučavanje prirodne baštine Neodrživo upravljanje gospodarskim potencijalima šumskog bogatstva	Jačati inicijative za održivo korištenje odgojnih, rekreacijskih, turističkih i drugih vrijednosti prirodne baštine Poticati istraživanja i proučavanje prirodne baštine Unaprijediti korištenje gospodarskih funkcija šuma u svrhu proizvodnje energije iz obnovljivih izvora

³ Bilogora i Kalničko gorje (općina Voćin), Srednji tok Drave (općine Sopje i Čađavica), Papuk (općina Voćin), Uviraljka (općina Voćin), Papuk-Crni Vrh, Predrijevačka bara (općina Sopje), Noskovci (općina Čađavica), Papuk (općina Voćin), Sekulinačke planine (općina Voćin), Sopjanska bara (općina Sopje), Noskovački vrbak-šuma vrba i topola (općina Čađavica), Predrijevački vrbak (općina Sopje), Noskovački vrbak-šuma bijele vrbe (općina Čađavica), Park šuma Jankovac (općina Voćin), Drava (općine Sopje i Čađavica)

1.1.5. Društvena infrastruktura

U ovom se dijelu, u okviru društvene infrastrukture, razmatraju zdravstvena zaštita, socijalna skrb, sport i civilno društvo. Obrazovna i kulturna infrastruktura su sadržane unutar poglavlja 1.3. Demografske i socijalne značajke područja, odnosno potpoglavlja 1.3.4. Školstvo i 1.3.5. Kultura.

Zdravstvenu zaštitu na području LAG-a karakterizira neravnomjerna prostorna pokrivenost i nepristupačnost usluga za pojedine društvene skupine (npr. starije stanovništvo). Usluge primarne zdravstvene zaštite provodi osam ispostava ambulant i Doma zdravlja VPŽ (u Čeralijama, Čađavici, Novoj Bukovici, Slatini, Sopju, Vaškoj i Voćinu). Zdravstvena zaštita je najkvalitetnije organizirana na području grada Slatine, gdje uz Dom zdravlja, postoji i 20 privatnih primarnih i specijalističkih zdravstvenih ordinacija te ispostava Zavoda za javno zdravstvo VPŽ. Na području LAG-a Marinianis Grad Slatina ima najbolju pokrivenost ljekarničke djelatnosti (3 ljekarne), Općina Čađavica ima jednu ljekarnu, dok u ostalim općinama LAG-a nema niti jedne ljekarne (Nova Bukovica, Sopje i Voćin). Pojedine ambulate zahtijevaju obnovu i nadogradnju kako bi se osiguralo pružanje kvalitetne zdravstvene zaštite (npr. u Čađavici, Sopju). Broj liječnika na području LAG-a se prosječno kreće u odnosu 1 liječnik na 1000 stanovnika što nije zadovoljavajuće u odnosu na potrebe. Usluge bolničke zdravstvene skrbi na području LAG Marinianis se ne pružaju. Najbliže bolničke ustanove su Opća bolnica u Virovitici i Klinički bolnički centar Osijek. Neodgovarajuća povezanost područja LAG-a i gradskih središta brzim cestovnim prometnicama otežava dostupnost bolničke zdravstvene zaštite.

U području institucionalne socijalne skrbi djeluju Centar za socijalnu skrb Slatina i Dom socijalne skrbi za starije i nemoćne „Zdenka“ u Slatini, jedina takva institucija na području LAG-a. Na području grada Slatine u planu je izgradnja još jedne ustanove za smještaj starih i nemoćnih osoba, čime će se povećati institucionalni kapaciteti u sustavu socijalne skrbi. Na području općina LAG-a postoje udomiteljske obitelji koje pružaju usluge socijalne skrbi starima i nemoćnima.

Na području LAG Marinianis djeluje 27 sportskih udruga, od čega ih je 27 na području Grada Slatine, a 9 na području općina u sastavu LAG-a. Sportski klubovi s područja Grada Slatine su udruženi u Zajednicu športskih udruga Grada Slatine koja ima oko 1.700 registriranih članova sportskih klubova i športaša rekreativaca. Prema vrsti, najzastupljeniji su nogometni sportski klubovi. Na području LAG-a ne postoje zadovoljavajući uvjeti za razvoj športa, a športski sadržaji su ograničeni zbog nedostatne sportske infrastrukture i opremljenosti sportskih dvorana. (potrebna rekonstrukcija glavne gradske dvorane s tribinama – Sportska dvorana SŠ Marka Marulića Slatina). Pojedine općine unutar LAG-a nemaju sportsku dvoranu (npr. Općina Sopje).

Područje LAG-a Marinianis se odlikuje zastupljenošću velikog broja udruga, od čega prevladavaju udruge registrirane u području kulture. Udruge i kulturno-umjetnička društva su nositelj zajedništva, očuvanja tradicije, lokalnog identiteta i folklora kroz organizaciju i promociju kulturnih manifestacija. Najznačajnije kulturne manifestacije koje organiziraju kulturne udruge s područja LAG-a se odnose na međunarodni glazbeni festival Dani Milka Kelemena, smotre folklora i druge pučke svečanosti, a ostvaren je i visok stupanj suradnje s kulturnim udrugama iz drugih područja Hrvatske. Osobit značaj udruga za ukupni razvoj

proizlazi iz njihove uspješnosti u pripremi i provedbi projekata financiranih iz fondova Europske unije i drugih izvora financiranja

Kulturne aktivnosti u općinama odvijaju se u sklopu mjesnih domova ili domova kulture. Središnje mjesto kulture na području LAG Marinianis je grad Slatina, u kojem su smještene najznačajnije ustanove u kulturi. To su Zavičajni muzej Grada Slatine, Gradska knjižnica i čitaonica s fondom od 34.000 primjeraka knjižne i neknjižne građe, kino i kazalište. Zavičajni muzej Grada Slatine raspolaže fondusom od oko 10.000 primjeraka muzejske građe koji čine zbirke iz različitih vremenskih razdoblja. Za područje LAG Marinianis je najznačajnija muzejska zbirka iz 19. i prve polovice 20. stoljeća kad je područje LAG-a doživjelo značajan razvojni zamah. Posjećenost Zavičajnog muzeja se u najvećoj mjeri svodi na organizirane posjete školske djece (oko 3.000 posjeta godišnje). Kino u Slatini je obnovljeno te predstavlja jedino suvremeno kino u VPŽ.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Neravnomjerna pokrivenost područja LAG-a uslugama zdravstvene zaštite (primarne, specijalističke, ljekarnička djelatnost) Neodgovarajući prostorni kapaciteti i opremljenost ambulanti primarne zdravstvene zaštite Nedostatne prometne veze s bolničkim centrima (Virovitica, Osijek) Slaba zastupljenost usluga izvaninstitucionalne socijalne skrbi Slaba zastupljenost kulturnih ustanova na području općina te nedovoljna uključenost kulturnih ustanova i kulturnih manifestacija u turističku ponudu Nedovoljni prostorni uvjeti za rad organizacija civilnog društva Nedovoljni kapaciteti za razvoj pojedinih sportskih sadržaja	Povećati pokrivenost područja LAG-a uslugama zdravstvene zaštite, osobito primarne, specijalističke i ljekarničke djelatnosti Osnažiti ulaganja u obnovu i opremljenost postojećih ambulanti primarne zdravstvene zaštite Poboljšati prometne veze između područja LAG-a i bolničkih centara (Virovitica, Osijek) Unaprjeđivati usluge izvaninstitucionalne socijalne skrbi Razvijati kulturne ustanove na području općina te osnažiti uključenost kulturnih ustanova i zastupljenost kulturnih manifestacija u turističkoj ponudi LAG-a Sustavno poboljšavati prostorne uvjete za djelovanje udruga civilnog društva Razvijati i povećati dostupnost sportskih sadržaja

1.1.6. Prometna i komunalna infrastruktura

Područje LAG-a Marinianis spaja istočni i zapadni dio Hrvatske zbog čega se njegov prometni položaj može ocijeniti povoljnim. Cestovni promet je najznačajniji oblik prometa za povezivanje LAG-a s ostalim dijelovima VPŽ i Hrvatske. Pojedine cestovne prometnice su izložene prometnoj preopterećenosti što predstavlja značajan sigurnosni rizik (npr. državne ceste D-2 i D-34 u smjeru Virovitica-Slatina-Osijek). S ciljem povećanja sigurnosti u prometu je 2011. godine izgrađena obilaznica Slatine na državnoj cest D2, duljine 10,2 km. Izgradnjom obilaznice je izmješten tranzitni promet iz gradskog središta čime je povećana sigurnost u prometu, protočnost prometovanja i unaprjeđena ukupna kvaliteta života. Poboljšanju uvjeta cestovnog prometa na području LAG-a je doprinijela i obnova državne ceste D-34 na relaciji Slatina-Čađavica, duljine 15,2 km, kojom je unaprjeđeno prometovanje od Slatine prema Donjem Miholjcu i Osijeku. U 2013. godini je završena izgradnja mini-obilaznice Medinci, duljine 1,1, km, kojom je tranzitni promet na relaciji Slatina-Donji Miholjac-Osijek, izmješten iz 1. zaštitne zone vodocrpilišta Medinci. Također, u planu je

rekonstrukcija dionice D2 Suhopolje-Sladojevci (u tijeku izrada glavnog projekta). Najveći ograničavajući čimbenik u području cestovnog prometa je prometna nepovezanost područja čitave VPŽ, pa tako i LAG-a Marinianis s autocestama i brzim cestama. Za povećanje gospodarske atraktivnosti područja LAG-a i poboljšanje kvalitete života je prioritetan projekt izgradnje Podravske brze ceste. Za dionice Podravske brze ceste Virovitica-Slatina i Slatina-Našice provedena je studija utjecaja na okoliš. Poddionica Virovitica –Suhopolje je u izgradnji a poddionica Suhopolje-Slatina je u projektiranju. Također, treba definirati koridor za prekogranično povezivanje mostom preko Drave, između Općine Sopje i naselja u Republici Mađarskoj. Prema podacima dobivenim od susjednih gradova u Mađarskoj, u njihovoj prometnoj strategiji planirana je izgradnja spomenutog mosta, te bi trebalo zajednički utvrditi njegovu lokaciju.

Prometna izoliranost je prisutna i unutar samog LAG-a, pa je cilj povezati njegove pojedine dijelove, osobito brdske, sa Slatinom. U vezi javnog cestovnog prometa, potrebno je poboljšati povezanost naselja LAG-a Marinianis s većim brojem autobusnih linija.

Tablica 1. Duljina cestovnih prometnica na području LAG Marinianis

	Državne ceste	Županijske ceste	Lokalne ceste	Nerazvrstane ceste
Duljina (km)	83	118	105	62
Ukupno (km)	368			

Izvor: Prostorni planovi JLS s područja LAG Marinianis

Na području LAG-a nema organiziranog zračnog prijevoza. Na području Grada Slatine i četiri susjedne općine se nalaze poljoprivredna uzletišta koja više nisu u funkciji. S obzirom da je korištenje uzletišta u poljoprivredne svrhe preskupo, uzletišta bi mogla dobiti na značenju razvojem sportskog ili lovno turizma, što bi pridonijelo povećanju turističke atraktivnosti područja LAG-a. Najbliže međunarodne zračne luke su u Osijeku (udaljenost od LAG-a oko 100 km), Zagrebu (oko 200 km) i u Pečuhu (oko 75 km).

Željeznički promet na području LAG-a se odvija se regionalnom željezničkom prugom R202 Varaždin-Koprivnica-Virovitica-Osijek-Dalj. Svjetlosno zvučna signalizacija na pojedinim željezničko-cestovnim prijelazima zahtijeva modernizaciju, a ulaganja u obnovu željezničke pruge nije bilo u proteklih nekoliko desetaka godina.

Područje LAG-a je pokriveno telekomunikacijskom infrastrukturom, no još nije ostvarena pokrivenost LAG-a brzom širokopojasnom infrastrukturom.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Prometna izolacija LAG-a u odnosu na ostala područja VPŽ i RH Izraženi sigurnosni rizici na pojedinim cestovnim prometnicama zbog prometne preopterećenosti Prometna izolacija među općinama u sastavu LAG-a te između općina i grada Slatine Neuspostavljene prometne veze sa susjednom Mađarskom Neiskorištena poljoprivredna uzletišta na području pojedinih općina LAG-a Zastarjela svjetlosno zvučna signalizacija na pojedinim željezničko-cestovnim prijelazima Nepotpuna pokrivenost područja LAG-a	Jačati prometnu povezanost LAG-a i ostalih dijelova VPŽ i RH izgradnjom Podravske brze ceste Unaprijediti prometnu povezanost unutar LAG-a izgradnjom spojnih cesta od brdskih područja do urbanih područja te povećanjem broja javnih autobusnih linija između općina te općina i urbanog područja Grada Slatine Dovršiti započetu rekonstrukciju cestovnih prometnica koje su izvor sigurnosnih rizika (Virovitica-Suhopolje-Slatina i Slatina-Našice) Uspostaviti prometnu povezanost s Mađarskom izgradnjom mosta na Dravi

širokopojasnim Internetom	Razraditi plan korištenja poljoprivrednih uzletišta (npr. u sportske i turističke svrhe) Planirati i jačati ulaganja u modernizaciju signalizacije na pružnim prijelazima Razvijati internetsko-telekomunikacijsku infrastrukturu
---------------------------	---

Prijenosna i distributivna mreža električne energije pokriva cijeli prostor LAG-a. Kvaliteta elektroenergetskog sustava je povećana realiziranim investicijama unazad nekoliko godina, a u naredne četiri godine se planiraju nova ulaganja u energetsom sustavu na cijelo područje LAG-a. Na području LAG-a Marinianis su zadovoljene pretpostavke za stabilnu opskrbu električnom energijom. Pokrivenost stanovništva opskrbom električne energije je do 100% u svim općinama LAG-a i Gradu Slatini.

Za gospodarski razvoj je osobito značajan dostatan kapacitet elektroenergetskog sustava uz industrijske zone grada Slatine, što je bio značajan čimbenik za privlačenje ulagača u obnovljive izvore energije. Za gradnju nekoliko objekata za dobivanje energije iz obnovljivih izvora u gradu Slatini je izdana građevinska dozvola, a nekoliko ih je u izgradnji. U 2015. Godini stavljena je u pogon sunčana energana Sinerot u Medincima snage 0,5 MW. Na krovovima školskih zgrada na području Slatine pokrenut je projekt postavljanja solarnih panela. Do kraja 2016. godine se očekuje da će u pogonu biti oko 1000 kW fotonaponskih elektrana, a do kraja 2018. godine od 3000 do 8000 kW kogeneracijskih postrojenja te 3000 kW bioplinskih postrojenja. U Općini Voćin postavljeno je 10 kW sunčanih panela.

U općini Čađavica su pronađene naftne bušotine koje sadržavaju znatne količine nafte i tople vode, a bušotina DRAVICA 1 velike količine zemnog plina. Unatoč potencijalima, ovi lokaliteti se ne eksploatiraju za proizvodnju energije.

Za vodoopskrbu područja LAG-a Marinianis se koriste dva vodoopskrbna sustava koji pokrivaju cijelo područje (vodoopskrbni sustav Slatina i vodoopskrbni sustav općinskih područja). Vodoopskrbnim područjem LAG-a upravlja javni isporučitelj vodnih usluga, tvrtka Komrad d.o.o. Slatina. Prosječna pokrivenost kućanstava vodoopskrbnom mrežom iznosi oko 46%. Razvoj sustava vodoopskrbe na području LAG-a je jedan od razvojnih prioriteta. Na području grada Slatine rekonstruirano je novo postrojenje na području vodocrpilišta Medinci, a za pojedina naselja tek predstoji izgradnja vodoopskrbnih sustava (Ivanbrijeg, Golenić i Lukavac). Na području općina se planira izgradnja vodoopskrbnih cjevovoda na područjima Brezik-Donja Bukovica, Miljevci-Dobrović, Dobrović- Bjelkovac i Bjelkovac te vodosprema Kestenik. U pripremi je i dokumentacija za izgradnju spojnog cjevovoda Mačkovac-Hum Varoš-Hum-Voćin i distributivne mreže naselja Hum Varoš. Uzorkovanje vode za piće ukazuje na zadovoljavajuću zdravstvenu ispravnost vode. Povremeno se javlja zamućenje vode za piće tijekom pojave duljih kišnih razdoblja (npr. u općini Voćin).

Odvodnja otpadnih voda se provodi putem zatvorenog sustava za odvodnju. Pokrivenost odvodnim sustavom u gradu Slatini je oko 60%. U općinama nema izgrađene infrastrukture za odvodnju otpadnih voda, pa se otpadne vode skupljaju u sabirnim jamama. Općine su započele s izgradnjom kanalizacijskog sustava (Čađavica, Nova Bukovica i Voćin), odnosno pripremom projektne dokumentacije za izgradnju (Sopje). Nositelj izgradnje i održavanja sustava odvodnje je tvrtka Komrad d.o.o. Slatina. Na području grada Slatine nema izgrađenog pročištača za otpadne vode, pa se otpadna voda izravno ispušta u vodotoke Kurjakušu i Javoricu čime se povećava rizik za okoliš i javno zdravlje. Neophodna je izrada projektne dokumentacije za proširenje sustava odvodnje otpadnih voda, a za pročišćivač je izrađen

idejni projekt i izdana lokacijska dozvola. Također, u tijeku je izrada projektne dokumentacije i ishodenje lokacijske dozvole za izgradnju sustava odvodnje otpadnih voda s pročištačem za vodozaštitno područje u naseljima Medinci-Markovo-Grabić-Nova Šarovka i Novi Senkovac.

Zbrinjavanje komunalnog otpada na području LAG Marinianis provodi komunalna tvrtka Slatina Kom d.o.o. Odlaganje komunalnog otpada je osigurano na odlagalištu kod Radosavaca gdje se dovozi otpad s područja grada Slatine, a nakon provedene sanacije općinskih komunalnih odlagališta otpada, i s područja općina Nova Bukovica, Sopje i Čađavica. Odlagalište kod Radosavaca je sanirano. Komunalni otpad općine Voćin se zbrinjava na odlagalištu kraj Virovitice. Godišnja količina komunalnog otpada na području LAG-a iznosi oko 4.523,7 tona⁴. Organiziranim skupljanjem otpada na području LAG-a je obuhvaćeno 90,46% stanovništva. Od 2015. godine je u sklopu odlagališta komunalnog otpada kod Radosavaca uređeno reciklažno dvorište. Ilegalna odlagališta građevinskog otpada zahtijevaju i izgradnju reciklažnog dvorišta za tu vrstu otpada. Otvaranjem Županijskog centra za gospodarenje otpadom (ŽCGO) će se odlagalište kod Radosavaca zatvoriti, odnosno sanirati. U sklopu ŽCGO-a je planirana izgradnja transfer stanice za pripremu prikupljanje i sortiranje otpada te uređenje odlagališta za neopasni građevinski i biorazgradivi otpad.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Neiskorištenost naftnih bušotina, izvora zemnog plina i tople vode u proizvodnji energije (općina Čađavica)	Povećati iskorištenost naftnih bušotina te izvora zemnog plina i tople vode u proizvodnji energije
Nizak stupanj pokrivenosti stanovništva LAG-a sustavom javne vodoopskrbe	Dogradnja i proširenje vodoopskrbnog sustava
Neizgrađenost kanalizacijskih sustava u općinama	Izgraditi kanalizacijske sustave u općinama na području LAG-a
Nepostojanje pročištača otpadnih voda	Izgraditi pročištač otpadnih voda
Ograničena primjena odvojenog skupljanja otpada (osigurano samo u Slatini)	Izraditi projektnu dokumentaciju za proširenje sustava odvodnje otpadnih voda
Prisutnost ilegalnih odlagališta, osobito građevinskog otpada	Proširiti sustav odvojenog skupljanja otpada na čitavo područje LAG-a
	Sanirati ilegalna odlagališta građevinskog otpada i spriječiti njihovo nastajanje
	izgradnjom reciklažnog dvorišta za građevinski otpad

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a Marinianis

Gospodarstvo područja LAG Marinianis se tradicionalno temelji na djelatnostima čija je osnova iskorištavanje prirodnih bogatstava (poljoprivreda, šumarstvo i drvena industrija, mineralne sirovine). U gospodarskoj strukturi su zastupljene i prehrambena industrija, građevinarstvo i uslužne djelatnosti. Prirodne ljepote osiguravaju potencijal za razvoj različitih oblika kontinentalnog turizma (npr. lovni i ribolovni, seoski, izletnički i sl.), no turizam nema veći značaj u ukupnom gospodarstvu LAG-a.

U gospodarskoj strukturi LAG-a Marinianis najvažnije su djelatnosti: trgovina na veliko i malo, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i prerađivačka industrija. U tim djelatnostima je

⁴ Izvješće o izvršenju plana gospodarenja otpadom na području Grada Slatine u 2015. Godini.

registrirano 63,9% ukupnog broja poduzetnika na području LAG-a⁵. Oko 73% poduzetnika s područja LAG-a se nalazi u gradu Slatini gdje je locirana većina industrijskih kapaciteta. Industrijski kapaciteti su izgrađeni u prijeratnom razdoblju. U pojedinim segmentima industrijsku proizvodnju karakteriziraju zastarjeli proizvodni procesi, niska ulaganja u nove tehnologije i nekonkurentnost. U 2014. godini su poduzetnici s područja LAG-a ostvarili negativan neto poslovni rezultat (-497.512 kn), a zbog posljedica gospodarske krize, on je bio za gotovo 100% manji nego 2009. godine (41.397.843 kn). Pad ostvarenog poslovnog rezultata je rezultat negativnih kretanja u najzastupljenijim gospodarskim djelatnostima na području LAG-a, trgovini, prerađivačkoj industriji i poljoprivredi. U trgovini je, u odnosu na 2009. godinu, broj poduzetnika i zaposlenih kod poduzetnika ostao nepromijenjen, a u prerađivačkoj industriji je ostvareno povećanje broja poduzetnika za 2,1% i povećanje broja zaposlenih za 9,72%. No, u obje djelatnosti je ostvaren pad neto poslovnog rezultata za oko 100%. U odnosu na sve poduzetnike, poduzetnici u poljoprivredi su u razdoblju 2009.-2014. ostvarili najveći pad poslovnog rezultata (-104,13%), a u 2014. godini je u poljoprivredi evidentirano 3,7% manje poduzetnika te 27,6% manje zaposlenih.

U razdoblju 2009. do 2014. godine je ukupan broj poduzetnika registriran na području LAG-a ostao nepromijenjen (277), ali je kod poduzetnika bilo 2,5% manje zaposlenih nego 2009. godine. Brojem zaposlenih prednjače sektori obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi (27,32% ukupno zaposlenih), prerađivačke industrije (20,07%) i poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (14,99%).

Na području LAG-a je evidentirano 320 aktivnih obrta, od čega ih je 81,56%⁶ registrirano u gradu Slatini. Tradicija obrtništva datira od 1883. godine kad je osnovana Obrtna zadruga u Slatini. Tradicionalni užarski i krznarski obrti su zaštićena nematerijalna kulturna baština no prijeti im izumiranje zbog nedovoljne uključenosti u lokalni razvoj, osobito razvoj kulturnog turizma. Obrtnici s područja LAG-a su okupljeni unutar Udruženja obrtnika Slatina, koje promiče njihove interese u okviru sedam cehova. U strukturi današnjih obrta prevladavaju trgovina, usluge i građevinski obrti (oko 70%). Proizvodni su obrti slabo zastupljeni (7,81%).

Tablica 2. Broj obrta na području LAG-a "Marinianis"⁷

JLS	Broj obrta	Dominantna vrsta djelatnosti
Slatina	261	Trgovina i usluge, ugostiteljstvo
Čađavica	18	Trgovina i usluge, poljoprivreda
Voćin	21	Trgovina i usluge, šumarstvo
Nova Bukovica	11	Trgovina i usluge, građevinarstvo
Sopje	9	Trgovina i usluge, poljoprivreda
UKUPNO LAG	320	

1.2.1. Turizam

Prirodna i kulturna obilježja područja LAG-a pružaju potencijal za razvoj različitih oblika kontinentalnog turizma (npr. ribolovni, lovni, izletnički, ruralni, kulturni, eno-gastronomski i dr.). Turističku ponudu čini niz turističkih atrakcija koje nisu povezane u jedinstven i prepoznatljiv turistički proizvod. Za upravljanje razvojem turizma i oblikovanje turističke ponude na području LAG-a je nadležna Turistička zajednica Grada Slatina.

⁵ Podaci o gospodarskoj strukturi i financijskim pokazateljima poslovanja poduzetnika s područja LAG Marinianis su sadržani u Dodatku 5.

⁶ Hrvatska obrtnička komora - Obrtnička komora Virovitičko-podravске županije

⁷ Hrvatska obrtnička komora, Obrtnička komora Virovitičko-podravске županije

Na području LAG-a je u okviru djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane registrirano devet poslovnih subjekata, od čega sedam u gradu Slatini te po dva u općinama Sopje i Voćin. U ovim djelatnostima je bilo zaposleno 1,44% ukupno zaposlenog stanovništva kod poduzetnika na području LAG-a u 2014. godini, a ostvareno je 4,69% ukupnih poduzetničkih prihoda. Ograničavajući čimbenik razvoja turizma je nepovezanost turističkih sadržaja, nedovoljna promidžba turističkih potencijala i mali broj smještajnih kapaciteta za prihvata turista i posjetitelja. U strukturi smještajnih kapaciteta na području LAG-a se brojem izdvajaju individualni iznajmljivači smještaja na slatinskom području (pet obiteljskih kuća i ugostiteljskih objekata u Slatini s kapacitetom od 41 ležaja). Na području LAG-a postoji jedan hotel i hostel na ekološkom imanju Višnjica u Sopju. Na imanju su izgrađeni hotel (3*) s kapacitetom od 36 ležajeva i hostel s 47 ležajeva. Izvanpansionska ponuda je također nedovoljna te se svodi na sedam restorana smještenih u gradu Slatini.

Prirodne potencijale za razvoj turizma čine lovišta s bogatim fondom divljači, rijeka Drava i njeni pritoci, vinogradi, ribnjaci i akumulacije te šumska i brdska područja. Na području LAG-a lovne udruge organiziraju lov za posjetitelje i goste na području deset lovišta. Od životinjskih vrsta dominantni su: jeleni, srne, fazani, divlje svinje i zečevi.

Razvoj sportsko-rekreacijskog turizma je moguć na područjima uz rijeku Dravu, akumulacije (npr. Javorica, Slanac) i umjetne ribolovne vode (npr. Bakić, Bajer, Kapinci). Organizacijom sportskih događaja i manifestacija za posjetitelje i turiste se bave ribolovne, biciklističke i druge lokalne udruge. U strukturi posjetitelja prevladava lokalno stanovništvo i posjetitelji iz okolnih područja LAG-a. Brdski predjeli Parka prirode Papuk sadrže bogato kulturno-povijesno naslijeđe i zaštićene prirodne lokalitete (npr. park šuma Jankovac, specijalni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine i geološki spomenik prirode Rupnica) koji su pogodni za razvoj izletničkog turizma, planinarenje i slične aktivnosti. Na obroncima Papuka su i vinorodna područja na kojima je započeo razvoj vinskog turizma uređenjem vinskih cesta. Na području Slatine je proizveden prvi hrvatski pjenušac 1864. godine. Iz tog doba je sačuvan vinski podrum i pročelje drvene bačve. Tradicija proizvodnje vina na području LAG-a nije dovoljno valorizirana u svrhu jačanja turističke ponude, što se očituje u nedostatnoj promidžbi i brendiranju i manjku turističkih sadržaja vezanih za vinski turizam.

Provedba sustavnih istraživanja o kapacitetima i ljekovitosti termalnih voda bi osigurala pretpostavke za razvoj zdravstvenog turizma što bi doprinijelo širenju turističke ponude i jačanju prepoznatljivosti turističkih potencijala područja LAG-a.

Bogatstvo kulturno-povijesne baštine i brojnost kulturnih manifestacija pružaju mogućnosti razvoja kulturnog turizma na području LAG-a. Najposjećenije kulturne manifestacije se održavaju u gradu Slatini (Međunarodni glazbeni festival Dani Milka Kelemena, Slatinske poklade, Slatinska smotra folklora itd.) no njihov potencijal za jačanje ponude kulturnog turizma i promociju kulturne baštine i tradicije LAG-a nije dovoljno iskorišten. Na području općina LAG-a posjećenošću se ističu Kestenijada u Voćinu, Dravsko proljeće u Sopju i druge.

1.2.2. Poduzetnička infrastruktura

Od ukupno 15 planiranih poduzetničkih zona na području LAG-a, sedam ih je izgrađeno u Gradu Slatini na površini od 180 ha⁸. U općinama LAG-a je u tijeku izgradnja devet poduzetničko industrijskih zona namijenjenih uslužnim te osobito proizvodnim i poljoprivrednim djelatnostima. Poduzetničke zone na području Grada Slatine su opremljene

⁸ Podaci o poduzetničkim zonama na području LAG Marincani se nalaze u Dodatku 6.

komunalnom i energetskom infrastrukturu, te je do njih osiguran pristup cestama. Zone u Gradu Slatini su djelomično popunjene.

Ključne službene informacije gospodarstvenici dobivaju u gradskoj i općinskim upravama te u potpornim institucijama na području LAG Marinianis, Gradskoj razvojnoj agenciji Slatina, Lokalnoj akcijskoj grupi "Marinianis" i Savjetodavnoj službi. Suradnja između poduzetničkih institucija i poduzetnika s područja LAG-a nije dovoljna. Nije iskazan dovoljan interes za zajedničkom suradnjom i razmjenom informacija što je i razlog nepostojanja interesnih udruženja poduzetnika na području LAG-a (npr. klasteri).

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Negativni pokazatelji poslovanja poduzetnika u glavnim gospodarskim djelatnostima (pad broja zaposlenih, negativan poslovni rezultat, nelikvidnost) Odumiranje tradicionalnih obrta i slaba zastupljenost proizvodnih obrta u strukturi obrta U pojedinim segmentima zastarjeli industrijski kapaciteti, niska ulaganja i nekonkurentnost prerađivačke industrije Neiskorišteni postojeći poslovni i proizvodni prostorni kapaciteti (Brown field područja) Nedovoljna turistička ponuda i manjak kapaciteta za upravljanje razvojem turizma Slaba zastupljenost turizma u ukupnom gospodarstvu LAG-a (niski prihodi poduzetnika u turizmu, mali broj zaposlenih) Nedovoljno umrežavanje poduzetnika Nedostatna poduzetnička infrastruktura u općinama LAG-a Neobnovljeni objekti kulturno–povijesne baštine i neriješeni imovinsko–pravni odnosi na objektima	Razvijati i provoditi programe za poticanje poduzetništva i poboljšanje poduzetničkog ozračja Poticati revitalizaciju tradicionalnih i proizvodnih obrta Sustavno pružati podršku za jačanje konkurentnosti prerađivačke industrije Poticati jačanje kapaciteta za upravljanje turizmom sa svrhom oblikovanja jedinstvenih i prepoznatljivih turističkih proizvoda i usluga Staviti u funkciju brown field područja Poticati investicije u turizmu s ciljem jačanja kvalitete u turizmu i stvaranja dodane vrijednosti za gospodarstvo LAG-a (npr. ulaganja u smještajne kapacitete, izvanpansionsku ponudu i sl.) Izraditi i provoditi plan sustavnog uključivanja poduzetnika u programe razmjene znanja i informacija, primjenu dobrih praksi poslovanja i zajedničku suradnju Poticati ulaganja u izgradnju infrastrukturom opremljenih poduzetničkih zona u općinama Riješiti imovinsko–pravne odnose na objektima sa svrhom obnove i uključivanja u turističku ponudu

1.2.3. Poljoprivreda

Područje LAG-a raspolaže značajnim površinama plodnog i obradivog poljoprivrednog zemljišta, te dobrim klimatskim uvjetima za uzgoj različitih poljoprivrednih kultura. Poljoprivredne površine zauzimaju 70,36% ukupne površine LAG-a, od čega je 61,41% obradivih. U strukturi ratarske poljoprivredne proizvodnje prevladava uzgoj povrća, voća, žitarica, uljarica duhana i ljekovitog bilja. U brdskim predjelima Papuka je zastupljeno stočarstvo, vinogradarstvo i voćarstvo.

Tablica 3. Poljoprivredna kućanstva i površine korištenog poljoprivrednog zemljišta na području LAG Marinianis

JLS	Broj poljoprivrednih kućanstava	Udio (%)	Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta (ha)
Slatina	466	27,49	6.601,08
Čađavica	248	22,15	5.320,73
Sopje	336	30,89	7.417,88
Voćin	75	4,14	993,77
Nova Bukovica	110	15,33	3.681,46
Ukupno LAG:	1234	100,00	24.014,92

Poljoprivredne parcele su male i usitnjene što onemogućuje postizanje maksimalnih prinosa. Prosječna veličina poljoprivrednih parcela na području LAG-a iznosi oko 4-5 ha. Okrupnjivanje poljoprivrednog zemljišta otežavaju neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Niski prinosi ne osiguravaju dovoljne količine poljoprivrednih proizvoda za plasman na tržištu. Količinu i kvalitetu lokalno uzgojenih poljoprivrednih proizvoda umanjuje nedostatak sustavnog pristupa zaštititi poljoprivrednog zemljišta od elementarnih nepogoda (npr. suše, poplave) i nedostatak kapaciteta za skladištenje i čuvanje poljoprivrednih proizvoda (npr. hladnjače, sušare, silosi i dr.). Za zaštitu od utjecaja poplava su izgrađene akumulacije Javorica i Slanac koje pružaju zaštitu od štetnog djelovanja voda gradu Slatini i okolnim općinama (Voćin, Čađavica). U tijeku je priprema projekata izgradnje akumulacija Stublovac, Potočani i Lukavac.

Tablica 4. Prosječni godišnji urod po kulturama

Kultura	Urod u t/ha
Kukuruz	8
Soja	3,5
Pšenica	4,5
Krastavci	10
Paprika	10
Rajčica	10
Duhan	2,5 - 3
Kamilica	5 - 6

Postojeći sustav navodnjavanja obuhvaća oko 1% ukupnih poljoprivrednih površina. U općini Sopje je pokrenut pilot projekt navodnjavanja Kapinci-Vaška, jedan od većih takvih projekata u Hrvatskoj. Realizacijom projekta će se osigurati navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta na površini od 1.280 ha te povećati kvaliteta i količina proizvodnje poljoprivrednih proizvoda. Projekt će se realizirati do 2017. godine, a ukupnu vrijednost od 57 milijuna kuna će zajednički financirati država (80%) i VPŽ (20%).

Poljoprivredna zemljišta koja ne osiguravaju dovoljne prinose tradicionalnih poljoprivrednih kultura (npr. kukuruz, pšenica) se koriste za proizvodnju energije. Najznačajniji projekti proizvodnje energije iz tradicionalnih poljoprivrednih kultura su pokrenuti na slatinskom području, a odnose se na izgradnju triju elektrana na biomasu, bioplinsku elektranu (u funkciji od 2015.) i jedinstvenu u hrvatskim i europskim okvirima, viseću sunčanu elektranu koja je izgrađena i puštena u pogon koncem 2015. godine.

Tablica 5. Površine pod vinogradima. (Izvor: APPRRR, 2015.)

JLS	Površine pod vinogradima u ha	Udio (%)
Slatina	89,99	97,72
Čađavica	0,13	0,14
Sopje	0,09	0,10
Voćin	0,59	0,64
Nova Bukovica	1,29	1,40
Ukupno LAG:	92,09	100,00

Nekonkurentnost lokalne poljoprivredne proizvodnje je posljedica nedovoljnih ulaganja u primjenu suvremenih metoda i tehnologija poljoprivredne proizvodnje, slabe povezanosti među poljoprivrednim proizvođačima te proizvođačima i otkupljivačima poljoprivrednih proizvoda i niske razine znanja o mogućnostima unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje. Pokušaj uspostavljanja suradnje između malih poljoprivrednih proizvođača je ostvaren osnivanjem udruženja poljoprivrednika za pojedine poljoprivredne grane, kao što je zadruga pčelara u općini Voćin i Udruga povrtlara grada Slatine. Sustavna suradnja je uspostavljena samo između većih proizvođača poljoprivrednih proizvoda kao što su slatinske tvrtke Marinada d.o.o. i Mesoprerađa d.o.o. Na području LAG-a postoje povoljni prirodni potencijali za razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje (npr. očuvan okoliš). Ekološka poljoprivredna proizvodnja je u začecima razvoja.

Podršku u stjecanju novih znanja poljoprivrednicima na području LAG-a pruža Pučko otvoreno učilište u Slatini (POU). POU je razvilo dvadesetak obrazovnih programa u skladu s razvojnim potrebama i potencijalima poljoprivrednika s područja LAG-a, interes za pohađanje programa je velik.

Pčelarstvo i proizvodnja meda imaju dugu tradiciju na području LAG-a. Moguće su dvije ispaše godišnje što predstavlja rijetkost u Hrvatskoj. Prva ispaša započinje oko 15. travnja na poljima repice, bagrema i morfeje, a druga oko 15. lipnja na kestenu i lipi. Najveći broj pčelara je registriran na slatinskom području, njih oko 100 koji ukupno imaju 6.000 košnica. Plasman meda na tržište se osigurava posredstvom dviju punionica u Slatini (Agrofavorit d.o.o. Slatina i Apicoltora d.o.o. Novi Senkovic). Kvalitetu meda s područja LAG-a potvrđuje interes inozemnih pčelara koji ga koriste kao oplemenjivač u vlastitoj proizvodnji meda.

Stočarska proizvodnja na području LAG-a je slabo razvijena. Proizvodnja mesa je uglavnom usmjerena na vlastite potrebe. Za osnaživanje stočarske proizvodnje nedostaju prerađivački kapaciteti i farme. Preostali mali proizvođači ne mogu osigurati dovoljne količine mesne sirovine za tržište niti za lokalnog proizvođača mesa Mesoprerađu d.o.o. Slatina. U mesnoj industriji je izražen problem nedostatka kvalificirane radne snage zbog iseljavanja stanovništva i nezainteresiranosti mlađih generacija za proizvodne srednjoškolske programe.

U 2015. godini je iz proračuna grada Slatine osigurana novčana potpora poljoprivrednoj proizvodnji u iznosu 380.000 kuna, od čega je oko 38% sredstava namijenjeno LAG-u Marinianis za pružanje podrške obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG-ima) registriranim na području Grada Slatine.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Usitnjenost poljoprivrednih posjeda i nepovezanost malih poljoprivrednih	Poticati povezivanje malih poljoprivrednih proizvođača radi jačanja primjene suvremene

proizvođača Otežano okrupnjivanje poljoprivrednog zemljišta zbog neriješenih imovinsko pravnih odnosa Nesustavna primjena mjera zaštite poljoprivrednog zemljišta od elementarnih nepogoda Nizak udio ekološke poljoprivredne proizvodnje Nedovoljna ulaganja u primjenu suvremenih metoda i tehnologija poljoprivredne proizvodnje Nedostatak kapaciteta za skladištenje i čuvanje poljoprivrednih proizvoda Nedovoljne količine poljoprivrednih proizvoda za plasman na tržište zbog niskih prinosa Nerazvijenost stočarske proizvodnje	tehnologije u poljoprivrednoj proizvodnji, razmjene znanja i uspješnijeg plasmana poljoprivrednih proizvoda na tržištu Intenzivirati ulaganja u mjere zaštite poljoprivrednog zemljišta od elementarnih nepogoda Razvijati i sustavno provoditi poticajne mjere i programe za razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje Oblikovati i primjenjivati stimulativne mjere za zadržavanje mladog stanovništva kroz bavljenje poljoprivrednim zanimanjima Poticati poljoprivrednike za usvajanjem novih znanja i vještina Poticati razvoj stočarske proizvodnje
--	---

1.2.4 Prerađivačka industrija

Razvoj prerađivačke industrije na području LAG-a temelji se na bogatstvu i rasprostranjenosti prirodnih resursa te tradiciji industrijske proizvodnje. Tradicionalne industrijske grane ovog područja su drvoprerađivačka, prehrambena, metaloprerađivačka, opekarska i tekstilna industrija.

Drvena industrija

Drvena industrija je do kraja 20. stoljeća imala najveći značaj u strukturi prerađivačke industrije na području LAG-a. Važnost drvne industrije za ukupni gospodarski razvoj je proizlazila iz dostupnosti kvalitetne sirovinske baze i značajnom izvoru radnih mjesta za lokalno stanovništvo. Brojem zaposlenih, tehnološkom opremljenošću i poslovnim rezultatom se ističu poduzeća Slavonski hrast d.o.o. iz Slatine (41 zaposlenih), Drvne konstrukcije d.o.o. iz Voćina (35 zaposlenih) i Drvo-trgovina d.o.o. Slatina (130 zaposlenih). Dobra pretpostavka za oživljavanje drvne industrije su niži troškovi rada u odnosu na druga područja u Hrvatskoj.

Prehrambena industrija

Primarna poljoprivredna proizvodnja je osnovica razvoja prehrambene prerađivačke industrije. S obzirom da su proizvodnja voća, povrća i mesa među dominantnim poljoprivrednim djelatnostima, u strukturi prehrambene industrije prevladavaju poduzeća koja se bave njihovom preradom. Nositelji prehrambene industrije na području LAG-a su tvrtka iz Slatine, Mesoprerađiva d.o.o. za preradu svinjskog i goveđeg mesa (60 zaposlenih) i Marinada d.o.o. za proizvodnju pasteriziranog voća i povrća (oko 130 stalno zaposlenih). Na području općina LAG-a nema većih kapaciteta prehrambene industrije. U općini Čadavica od 2011. godine posluje poljoprivredni obrt "Organica vita" koji se bavi proizvodnjom hladno prešanih ulja i ljekovitog bilja za što im je dodijeljen europski ekološki certifikat. Od proizvođača vina je najistaknutiji Stari podrum d.o.o. Slatina koji raspolaže s 58 ha vinograda, od čega 28 ha u Slatini i 30 ha u Novoj Bukovici. Prema vinskim sortama, najveće proizvedene količine se odnose na graševinu (67%), frankovku (20%), a preostalih 13% na ostale sorte (chardonnay, pinot, cabernet sauvignon). Stari podrum d.o.o. Slatina od 2006. godine nosi oznaku kvalitete ISO 9001:2008 i provodi HACCP sustav kontrole kvalitete.

Eksploatacija mineralnih sirovina i geotermalnih izvora

Pojedina istraživanja ukazuju na vjerojatnost postojanja nalazišta energetske sirovine (nafta, plin) i termalnih voda na području LAG-a⁹. Provedena istraživanja nisu sveobuhvatna te ih treba nastaviti provoditi kako bi se dobio pouzdan uvid u količine i vrste mineralnih i energetske sirovine. Za nastavak daljnjih ispitivanja potrebno je planirati i osigurati značajna kapitalna ulaganja. Postoje naznake o postojanju energetski učinkovitih izvora termalne vode na dubini od 3.000 do 5.000 m temperature između 130 i 190 °C na području grada Slatine i općine Čađavica. Naftne bušotine te velike količine zemnog plina su locirane na bušotini Dravica 1 u općini Čađavica, no nisu u funkciji.

Područje LAG-a raspolaže nalazištima mineralnih sirovina kao što su kvarcni pijesak, glina, vapnenac i šljunak. Iskorištavanje mineralnih sirovina nije značajnije zastupljeno u ukupnoj gospodarskoj strukturi LAG-a. Dosadašnje korištenje mineralnih sirovina se odnosilo samo na iskorištavanje ležišta opekarske gline Sladojevci gdje su utvrđene rezerve opekarske gline od 2.200.000 m³.

Proizvodnja duhana

Povoljni klimatski i pedološki uvjeti omogućuju proizvodnju značajnih količina duhana na području LAG-a. Najvažniji proizvođač i otkupljivač duhana tvrtke Agroduhan d.o.o. iz Slatine koje zapošljava oko 115 radnika. Tvrtka posjeduje suvremenu opremu i proizvodne strojeve koji imaju kapacitet za proizvodnju 5.000 tona duhana godišnje. Agroduhan d.o.o. godišnje proizvodi 30% ukupno proizvedenih količina duhana u Republici Hrvatskoj. Proizvodnja duhana se ostvaruje u suradnji s oko 400 malih proizvođača s područja LAG-a koji raspolažu s ukupno 1.600 ha površina pod duhanom.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Slaba suradnja i umreženost drvnih proizvođača Nedovoljna istraženost geotermalnih izvora i mineralnih sirovina Nedostatak većih kapaciteta prehrambene industrije	Poticati udruživanje i suradnju drvnih proizvođača s ciljem primjene novih tehnologija, jačanja znanja i povećanja konkurentnosti proizvodnje Osigurati kapitalna ulaganja i poticati sveobuhvatna istraživanja nalazišta energetske sirovine, termalnih izvora i mineralnih sirovina

1.2.5. Stanje gospodarstva

Uvid u stanje gospodarstva na području LAG Maritanis daju podaci o broju i zaposlenosti u sektoru poduzetništva i stupanj razvijenosti izražen indeksom razvijenosti

Tablica 6. Broj poduzetnika i zaposlenih kod poduzetnika na području LAG Maritanis u razdoblju 2012.-2014.

JLS	2012.		2013.		2014.	
	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih
Čađavica	25	88	25	95	21	65
Nova	7	24	5	22	6	24

⁹ Preliminarna ispitivanja o postojanju geotermalnih izvora su proveli stručnjaci s Islanda, a INA d.d. je provela ispitivanja naftnih bušotina

Bukovica						
Slatina	199	1.223	209	1.213	208	1.153
Sopje	17	80	19	122	22	146
Voćin	20	91	19	57	20	84
UKUPNO LAG:	268	1.506	277	1.509	277	1.472

Izvor: FINA, 2016.

Unatoč recesiji u proteklom razdoblju, broj poduzetnika na području LAG-a se u razdoblju 2012.-2014. godine povećao za 3,35%. Recesija se odrazila na pad broja zaposlenih kod poduzetnika (-2,3%) što se može pripisati smanjenju opsega poslovanja i nelikvidnosti poduzetnika.

Prema vrijednostima osnovnih pokazatelja koji ulaze u izračun indeksa razvijenosti, područje LAG-a zaostaje za prosječnim vrijednostima na razini VPŽ. Sve JLS u sastavu LAG-a imaju manje prosječne izvorne prihode per capita u odnosu na županijski prosjek (1.599 kn) i višu prosječnu stopu nezaposlenosti od županijske (25,9%). Vrijednost prosječnih dohodaka per capita je u odnosu na županijski prosjek (19.600 kn) viša samo u gradu Slatini.

Prema vrijednosti indeksa razvijenosti, najslabije razvijena općina LAG-a je Voćin (26,28%), a nešto razvijenija je općina Sopje (43,04%). Podjednako su razvijene općine Nova Bukovica i Čađavica (47,35%, odnosno 47,38%), a daleko najrazvijeniji je grad Slatina (70,48%). Sve općine pripadaju skupini JLS koje imaju 50% nižu vrijednost indeksa razvijenosti od prosjeka Republike Hrvatske. Samo Grad Slatina je u drugoj skupini s vrijednošću indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske. Područje LAG-a se ubraja u skupinu potpomognutih područja koja znatno zaostaju u razvoju za ostatkom Republike Hrvatske.

Tablica 7. Indeks razvijenosti za područje LAG Marinianis u 2013. godini

JLS	Vrijednosti osnovnih pokazatelja			Indeks razvijenosti i skupine	
	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Indeks razvijenosti	Skupina
	2010.- 2012.	2010.- 2012.	2010.-2012.	2013.	
Čađavica	13.977	1.122	34,9%	47,38%	<50%
N. Bukovica	15.538	1.064	37,5%	47,35%	<50%
Slatina	21.203	1.316	27,1%	70,48%	50-75%
Sopje	13.304	1.187	35,9%	43,04%	<50%
Voćin	12.647	1.025	46,2%	26,28%	<50%

Izvor: MRRFEU, 2013.

1.2.6. Tržište radne snage

Broj nezaposlenih na području LAG Marinianis, kao posljedica gospodarske krize, rastao je do 2013. godine, a od 2014. se ostvaruje smanjenje broja nezaposlenih koje je nastavljeno i u 2015. godini.

Tablica 8. Kretanje broja nezaposlenih na području LAG Marinianis u razdoblju od 2009. do 2015. godine. (Izvor: HZZ, 2016.)

	Broj nezaposlenih						
	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.

LAG Marinianis	2.829	3.056	3.082	3.338	3.391	3.213	2.847
----------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

U rodnoj strukturi nezaposlenih osoba prevladavaju žene čiji je udio u ukupnom broju nezaposlenih 54%. Najbrojnije su nezaposlene osobe sa završenom srednjom školom (57%). Prema dobnoj skupini, oko četvrtina nezaposlenih je starosti između 50 i 54 godine, odnosno 20 i 24 godine.

Usklađenost između ponude i potražnje na tržištu rada se ostvaruje posredstvom obrazovnih programa koje u suradnji s lokalnim poduzetnicima provodi Pučko otvoreno učilište u Slatini. Nedovoljna usklađenost između potreba poslodavaca i ponude radne snage na lokalnom tržištu rada se očituje u zasićenosti tržišta pojedinim zanimanjima, dok je izražen manjak stručnih profila za koje poslodavci iskazuju interes (npr. mesari, prehrambeni tehničari). Provedba programa cjeloživotnog obrazovanja i programa povećanja zapošljivosti je nedovoljna, osobito sa stajališta povećanja kompetencija i zapošljivosti ranjivih skupina (mladi bez iskustva, žene, osobe starije od 54 godine). Zbog nepovoljnog stanja na tržištu rada izraženi su problemi iseljavanja stanovništva (osobito mladih, visokoobrazovanih) te dugoročna nezaposlenost (55% nezaposlenih čeka na zaposlenje dulje od godinu dana)

Tablica 9. Nezaposlene osobe na području LAG Marinianis u 2015. godini, prema obrazovnoj razini i spolu

JLS	Ukupno		Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		Srednja škola		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
	Uk.	Žene	Uk.	Žene	Uk.	Žene	Uk.	Žene	Uk.	Žene	Uk.	Žene
Čadavica	282	139	18	6	106	54	154	77	1	1	3	1
N.Bukovica	201	89	17	7	64	32	113	47	4	2	3	1
Slatina	1.523	833	75	52	365	221	981	505	54	32	48	23
Sopje	289	144	26	15	84	40	163	80	10	4	6	5
Voćin	472	291	84	63	188	111	193	113	7	4	0	0
LAG:	2.767	1.496	220	143	807	458	1.604	822	76	43	60	30

Izvor: HZZ, 2016.

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Izražena dugoročna nezaposlenost, osobito ranjivih skupina na tržištu rada (žene, mladi, stariji od 54 godine) Strukturna nezaposlenost koja proizlazi iz neusklađenosti ponude radne snage na lokalnom tržištu rada i potreba poslodavaca za pojedinim stručnim zanimanjima (npr. mesari, prehrambeni tehničari) Zasićenost tržišta pojedinim zanimanjima Iseljavanje mladog, visokoobrazovanog stanovništva	Intezivirati aktivnosti za jačanje kompetencija i zapošljavanja ranjivih skupina na tržištu rada (žene, mladi, stariji) Jačati suradnju obrazovnih institucija i poslodavaca s ciljem uspostavljanja ravnoteže između ponude i potražnje na lokalnom tržištu rada Osmisliti i provoditi mjere zadržavanja mladog stanovništva (npr. poticaji za zapošljavanje mladih, mjere stambene i pronatalitetne politike i dr.)

1.3. Demografske i socijalne značajke područja

Prema popisu stanovništva RH iz 2011. na području LAG Marinianis živi 26,1 % ukupnog stanovništva VPŽ, odnosno 0,5 % stanovništva Hrvatske. U odnosu na popis stanovništva iz

2001. godine pad broj stanovnika zabilježen je u svim jedinicama lokalne samouprave LAG Marinianis.

Tablica 10. Broj stanovnika na području LAG-a Marinianis u 2011.

JLS	Broj stanovnika u 2011.
Slatina	13.686
Čađavica	2.009
Nova Bukovica	1.771
Sopje	2.320
Voćin	2.382
Ukupno LAG Marinianis	22.168

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

Područje LAG-a Marinianis obuhvaća 22.168 stanovnika s prosječnom gustoćom naseljenosti od 30 st/km. Na području grada Slatine gustoća je 82 st/km², dok je u ostalim općinama ispodprosječna. U općini N. Bukovici gustoća je 23 st/km², Čađavici 22st/km², Sopju 20 st/km², a u Voćinu 8 st/km². Iz toga je vidljivo da je stanovništvo koncentrirano u urbanim sredinama dok je veći dio područja LAG-a Marinianis nedovoljno naseljen.

Na području LAG-a Marinianis negativne su demografske tendencije, posebno u općinama Voćin, Čađavica, Sopje i Nova Bukovica. Zabilježen je negativan prirodni priraštaj koji upućuje na tendenciju daljnjeg starenja stanovništva.

Tablica 11 Dobna struktura stanovništva LAG Marinianis

Područje	Ukupno stanovništvo 2011.	Stanovništvo staro do 20 godina	Stanovništvo starije od 60 godina	Koeficijent starosti	Indeks starost
LAG Marinianis ukupno	22.168	5.171	5.038	22,73	97,43
VPŽ	84.836	18.933	19.565	23,1	103,33
RH	4.284.889	896.605	1.031.373	24,1	115,0

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

Osnovni pokazatelji starosti stanovništva su koeficijent starosti (udio stanovništva starijeg od 60 godina u ukupnom stanovništvu) i indeks starosti (omjer stanovništva starijeg od 60 godina i stanovništva mlađeg od 20 godina).

Tablica 12. Prosječna dob stanovništva LAG-a Marinianis

JLS	Ukupan broj stanovnika	Radni kontingent: žene (15-59) i muškarci (15-64)	Prosječna dob
Ukupno LAG Marinianis	22.168	14.703	41
Ukupno VPŽ	84.836	56.797	41,2

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

Na području LAG-a Marinianis prosječna starost stanovništva je 41 godinu, a indeks starenja iznosi 97,43%. Stanovništvo starije od 60 zauzima 22,73% populacije LAG-a. Indeks starenja stanovništva prikazuje da je stanovništvo u dubokoj demografskoj starosti, tu se ističu općine Čađavica s indeksom od 141,2% i Sopje s 135,6%. Potrebno je izdvojiti općinu Voćin u kojoj je preko 50% stanovništva do 19 godina, prosječna starost iznosi 33 godine, a indeks starenja stanovništva je 42,9. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine obrazovno stanovništvo

LAG-a čini 83% u ukupnom stanovništvu LAG-a. Od ukupno 18.470 osobe starije od 15 godina 7,73% je visokoobrazovanih, dok je osoba s završenom školom 27,3%, a bez škole ih je 2,12%.

Tablica 13. Obrazovna struktura stanovništva LAG-a Marinianis

JLS	Broj stanovništva starog 15 i više godina	Samo osnovna škola ili bez škole	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu starom 15 i više godina	Udio VSS i VSS obrazovanog stanovništva u stanovništvu starijem od 15 godina
Slatina	11.517	2.784	63,2%	10,57%
Čadavica	1.702	562	43%	2,88%
Nova Bukovica	1.506	500	46,3%	3,59%
Sopje	1.989	698	34,9%	2,06%
Voćin	1.756	891	34,4%	3,82%
LAG Marinianis	18.470	5.435	54,2%	7,8%
VPŽ	71.344	21.070	53,94%	8,24%

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

Tablica 14. Poljoprivredno stanovništvo na području LAG Marinianis

UDIO POLJOPRIVREDNOG STANOVNIŠTVA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU					
PODRUČJE		Ukupno stanovništvo		Poljoprivredno stanovništvo*	
		Ukupno	Žensko	Ukupno	Žensko
LAG Marinianis	Broj	22.168	11.301		
	%	100	50,98		
VPŽ	Broj	84836	43819	2.598	718
	%	100	51,7	3,06	27,63
RH	Broj	4.284.889	2.218.554	54.400	17.818
	%	100	51,8	1,26	32,8

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

*Poljoprivrednici, šumari, ribari i lovci

Tablica 15. Stanovništvo LAG-a Marinianis prema spolu

	Broj	%
Ukupno	22.168	100
Muškarci	10.867	49,02
Žene	11.301	50,98

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

Tablica 16. Stanovništvo LAG-a Marinianis prema narodnosti

	Broj	%
Ukupno	22.168	100
Hrvati	19.697	88,9
Ostalo*	2.471	11,1

Izvor: DZS RH, Popis stanovništva iz 2011. godine

*Ostali = nacionalne manjine u RH, regionalna pripadnost, izjasnili se u smislu vjerske pripadnosti, neraspoređeno, ne izjašnjavaju se, nepoznato, ostali

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Koncentriranje stanovništva u urbanim sredinama i odumiranje ruralnih zajednica u izoliranim područjima Smanjenje stope nataliteta	Poboljšati skrb za starije i nemoćne Poboljšati kvalitetu življenja Osigurati uvjete za život i rad mladih

Starenje stanovništva Depopulacija Niska obrazovna razina stanovništva Negativne demografske tendencije Negativan prirodni priraštaj	Potaknuti daljnje obrazovanje
--	-------------------------------

Tablica 17. Obrazovne ustanove na području LAG-a Marinianis

Obrazovna ustanova	Jedinica lokalne samouprave	Br. Objekta	Broj djece u školskoj godini 2014/2015 godina
Dječji vrtići			
Dječji vrtić Zeko Dječji vrtić Suncokret	Slatina	1 1	222
Dječji vrtić Jelenko	Voćin	1	25
OŠ Davorin Trstenjak Čađavica (predškolski odgoj)	Čađavica	1	18
Osnovne škole			
OŠ Eugen Kumičić Slatina i 5 područnih škola	Slatina Bakić G. Miholjac Josipovo Novaki Vaška	1 1 1 1 1	598 5 11
OŠ Josip Kozarac Slatina i 4 područne škole	Slatina D. Meljani Kozice Senkovac Sladojevci	1 1 1 1 1	591
Osnovna škola Vladimir Nazor N. Bukovica i 1 područna škola	Nova Bukovia Miljevci	1 1	112 9
Osnovna škola Voćin i 2 područne škole	Voćin Ćeralije Hum	1 1 1	210 75 16
OŠ Davorin Trstenjak Čađavica i 3 područne škole	Čađavica Sopje Noskovci Čađavački Lug	1 1 1 1	143 21 8 13
Osnovna glazbena škola Slatina	Slatina	1	216
Srednje škole			
Srednja škola Marka Marulića	Slatina	1	608
Industrijsko-obrtnička škola Slatina	Slatina	1	315
Obrazovanje odraslih			
Pučko otvoreno učilište Slatina	Slatina	1	

Izvor: Prostorni plan Virovitičko- podravske županije, 2010.

Srednja škola Marka Marulića je jedina srednjoškolska ustanova na slatinskom području sa četverogodišnjim programima.

2. ANALIZA RAZVOJNIH PROBLEMA I POTREBA PODRUČJA LAG-a, UKLJUČUJUĆI SWOT ANALIZU

Analiza razvojnih potreba i potencijala navedena je u prethodnom poglavlju. SWOT analiza ukazuje na ključne razvojne potencijale LAG-a Marinianis te zapreke koje ograničavaju njihovo puno korištenje. Zaključci SWOT analize proizlaze iz provedene analize društveno-gospodarskog stanja na području LAG Marinianis.

<u>SNAGE</u>	<u>SLABOSTI</u>
<u>Opće zemljopisne značajke područja</u> - Dobar prometni položaj - Pogodna klima za razvoj poljoprivrede - Dobar potencijal za korištenje obnovljivih izvora energije (geotermalni izvori vode visoke energetske učinkovitosti)	<u>Opće zemljopisne značajke područja</u> - Nedovoljna prometna povezanost sa Mađarskom - Nedovoljno nerazvijena svijest o značaju energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije
<u>Prirodna i kulturna baština</u> - Izuzetna ljepota brdsko-nizinskog krajolika - Bogata prirodna baština (Prirodni park Papuk, rijeka Drava, jezera) - Postojeća kulturno-povijesna baština	<u>Prirodna i kulturna baština</u> - Nedostatak mjera za očuvanje okoliša i krajobraza na lokalnoj razini - Izostanak gospodarske valorizacije i održivog korištenja kulturne baštine - Nedovoljna marketinška prezentacija kulturnih i prirodnih vrijednosti LAGa MARINIANIS
<u>Prometna i komunalna infrastruktura</u> - Izgrađena suvremena obilaznica - Djelomično dovršena komunalna infrastruktura na većem području LAGa - Raspoloživost trafostanica uz industrijske zone grada - Značajna ulaganja u obnovljive izvore energije	<u>Prometna i komunalna infrastruktura</u> - Zastarjelost cestovne i željezničke infrastrukture - Nerazvijeni riječni promet - Slaba cestovna povezanost rubnih dijelova LAG-a sa središtem i glavnim transportnim koridorima - Nedostatak i /ili neadekvatno održavanje brzih cesta, nerazvrstanih cesta i poljskih puteva - Nedovoljna izgrađenost komunalne infrastrukture (vodovod, odvodnja, pročišćavanje) - Nedovoljna iskorištenost postojećeg odlagališta otpada - Nesanirana divlja odlagališta u području LAGa - Nedovoljno navodnjavanje poljoprivrednih površina (kanalska mreža) - Nedostatak nogostupa uz ceste - Niska razina korištenja obnovljivih izvora energije
<u>Gospodarstvo</u>	<u>Gospodarstvo</u>

- Tradicija prerađivačke industrije (tekstila, drvena prehrambena industrija) - Dobri resursi za razvoj poljoprivrede (stočarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo, pčelarstvo, duhan) - Značajan broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva - Potencijali za razvoj kontinentalnog turizma (ruralni, lovni, ribolovni, sportski, kulturni) - Potencijal za razvoj zelenog gospodarstva i zelenog poduzetništva - Tradicionalno snažno obrtništvo - Postojanje izgrađenih poduzetničkih zona - Aktivne potporne institucije za razvoj gospodarstva - Niži troškovi poslovanja u odnosu na druga područja u RH (niža cijena radne snage od prosjeka RH) - Prirodni potencijali za razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje	- Nedovoljno osnažena poduzetnička klima - Niska profitabilnost u gospodarstvu - Mali broj inovativnih poduzetnika i inicijativa - Nedovoljna suradnja, umreženost i razmjena iskustava gospodarstvenika - Ograničena primjena rezultata istraživanja i slaba suradnja sa znanstvenom zajednicom - Nedovoljna umreženost poljoprivrednika - Nedovoljno ulaganje u šumarski sektor - Niska razina investicija u moderne tehnologije - Nedovoljna opremljenost pojedinih poduzetničkih zona - Nedostatak informacija i uključenosti poljoprivrednih i šumskih proizvoda u sustave kvalitete - Nedovoljan broj brendiranih proizvoda i nedovoljna promocija lokalnih proizvoda i usluga - Usitnjeni poljoprivredni posjedi - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi na zemljištu i gospodarskim objektima - Nedovoljno ulaganje u ekološku poljoprivredu - Nedovoljna povezanost OPG-a i ostalih poljoprivrednih subjekata
<u>Tržište radne snage</u> - Prekvalifikacija u funkciji gospodarstva - usklađenost programa pučkog učilišta sa tržištem rada - Razvijen sustav stipendiranja u općinama i gradovima	<u>Tržište radne snage</u> - Dugoročna nezaposlenost - Nedovoljna usklađenost obrazovnih programa u srednjim školama s potrebama gospodarstva - Nedostatak kvalificirane radne snage u pojedinim zanimanjima - Manjak neformalnih programa obrazovanja i stručnog osposobljavanja poduzetnika, poljoprivrednika i vlasnika šuma
<u>Stanovništvo</u> - Dobro organiziran sustav osnovnih škola	<u>Stanovništvo</u> - Koncentriranje stanovništva u urbanim sredinama i odumiranje ruralnih zajednica u izoliranim područjima - Smanjenje stope nataliteta, starenje stanovništva i depopulacija - Odlazak mladih van područja LAGa - Niska obrazovna razina stanovništva
<u>Kvaliteta življenja</u> - Raznovrsni kulturni događaji temeljeni na tradiciji kulture i običaja - Vrlo razvijen civilni sektor i aktivan rad udruga na projektima - Uspješni sportski klubovi na području LAGa	<u>Kvaliteta življenja</u> - Neujednačeni uvjeti za pružanje zdravstvenih usluga među lokalnim jedinicama - Neujednačeni uvjeti života stanovnika u naseljima na području LAG-a - Nedostatna povezanost i suradnja udruga

	- Nedostatna suradnja i promocija LAG-a
<u>Prilike</u>	<u>Prijetnje</u>
- Opći gospodarski oporavak nakon krize - Globalni rast potražnje za ruralnim turizmom i programima temeljenim na očuvanoj kulturnoj i prirodnoj baštini - Rast potražnje za tradicionalnim i eko proizvodima - Sanacija, modernizacija i izgradnja prometne, komunalne i društvene infrastrukture uz pomoć fondova EU - Raspoloživost državnih, županijskih i drugih izvora financiranja razvojnih projekata - Otvaranje tržišta EU za izvoz roba i usluga, za jačanje proizvodne, tehnološke i investicijske suradnje - Realizacija mjera i projekata županijske razvojne strategije i drugih relevantnih sektorskih strategija na nacionalnoj i županijskoj razini (ruralni razvoj, zaštita okoliša, energetika, turizam, poduzetništvo, dr.) - Suradnja sa drugim lokalnim zajednicama u Županiji i šire - Jačanje prekogranične suradnje s partnerima iz susjednih i drugih država - Jačanje suradnje sa Sveučilištem u Osijeku na razvoju novih na znanju temeljenih proizvoda i usluga	- Onečišćenje okoliša uzrokovano emisijama van područja LAGa - Neadekvatno upravljanje zemljištem i šumama van ingerencije LAGa - Neusklađeni propisi i česte promjene zakona - Povećana konkurencija poljoprivrednih i industrijskih proizvođača iz EU i susjednih zemalja može usporiti razvoj gospodarstva - Sporo rješavanje imovinsko-pravnih odnosa - Propadanje ruralnih sredina - Odlazak stručne radne snage (posebno visokoobrazovane) u druga područja Hrvatske i inozemstvo - Ukidanje županija, općina i gradova - Ranjivost ruralnih područja prema elementarnim nepogodama (poplave i suše) - Klimatske promjene - Zakonske obveze za udruge otežavaju opstanak i poslovanje

VIZIJA

Vizijom je određen smjer budućeg razvoja LAG-a Marinianis. Vizija omogućuje pogled u budućnost, no ima podlogu u realnim razvojnim potencijalima područja LAG-a. Kroz opredjeljenje za jačanje gospodarskih aktivnosti, očuvanje prirodnog okoliša i poboljšanje društvene infrastrukture i usluga, vizija objedinjuje gospodarsku, društvenu i ekološku razvojnu dimenziju u skladu s načelom održivog razvoja. Temeljem konsenzusa članova radne skupine, definirana je slijedeća vizija razvoja LAG-a Marinianis do 2020. godine:

LAG MARINIANIS je kontinentalna sredina visoke kvalitete života koja se ostvaruje kroz održivi razvoj – gospodarstvo, zajedništvo poljoprivrede, tradicije i turizma.

LAG MARINIANIS – Od ruralnog kraja do svjetskog raja!

3. OPIS CILJEVA LRS TE INTEGRIRANOG I INOVATIVNOG KARAKTERA LRS UKLJUČUJUĆI JASNE I MJERLJIVE POKAZATELJE ZA IZLAZNE POKAZATELJE ILI REZULTATE

Strateški ciljevi su odgovor na postavljenu razvojnu viziju, a njihova formulacija je rezultat redovitih konzultacija s radnom skupinom, održanih posredstvom radionica, sastanaka i elektronskom komunikacijom. Strateški ciljevi su usmjereni na dugoročne razvojne učinke u okviru kojih se nalaze konkretnije definirani prioriteti i mjere. Podloga za oblikovanje ciljeva je, osim definirane vizije, analiza postojećeg društveno-gospodarskog stanja te na temelju nje oblikovana SWOT analiza. Zaključcima analize stanja i SWOT analize su utvrđena tri strateška cilja čija provedba će u dugom roku doprinijeti realizaciji vizije.

VIZIJA:

LAG MARINIANIS je kontinentalna sredina visoke kvalitete života koja se ostvaruje kroz održivi razvoj – gospodarstvo, zajedništvo poljoprivrede, tradicije i turizma.

LAG MARINIANIS – Od ruralnog kraja do svjetskog raja!

STRATEŠKI CILJ 1.

Razvoj infrastrukture i održivo korištenje prirodne baštine

MJERE:

1.1. Razvoj male infrastrukture

1.2. Očuvanje prirodne baštine

STRATEŠKI CILJ 2.

Održivi gospodarski razvoj zasnovan na ekološkoj poljoprivredi, ruralnom turizmu i inovativnom poduzetništvu

2.1. Održivi razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje i prerade

2.2. Razvoj poduzetništva i OPGa temeljenog na inovativnim konceptima

2.3. Razvoj ruralnog turizma

STRATEŠKI CILJ 3.

Podizanje kvalitete življenja

MJERE:

3.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga

Strateški cilj 1. *Razvoj infrastrukture i održivo korištenje prirodne baštine* ima za svrhu unaprijediti kvalitetu svih oblika infrastrukture na području LAG-a (prometnu, energetska, vodnocomunalnu i dr.) i potaknuti održivo uključivanje prirodne baštine u jačanje ukupnog lokalnog razvoja. Za potrebe ostvarenja ovog cilja su definirana dva prioriteta i tri konkretno oblikovane mjere.

U okviru drugog strateškog cilja – *Održivi gospodarski razvoj zasnovan na ekološkoj poljoprivredi, ruralnom turizmu i inovativnom poduzetništvu* će se djelovati na osnaživanje gospodarskog razvoja LAG-a kroz učinkovitije korištenje postojećih pokretača razvoja lokalnog gospodarstva (npr. poljoprivrede i poduzetništva) te jačanje neiskorištenih gospodarskih potencijala (npr. turizma i obrtništva). Provedbom tri prioriteta i pet mjera će se djelovati na modernizaciju, učinkovitost i konkurentnost poljoprivrede kao okosnice razvoja područja LAG-a. Pored toga, jačat će se diverzifikacija gospodarske strukture sa svrhom poboljšanja uvjeta za život i rad u ruralnom području, i to kroz poticanje inovacijskih sposobnosti poduzetništva, revitalizaciju obrtništva i razvoj turizma.

Treći strateški cilj – *Podizanje kvalitete življenja* usmjeren je na osnaživanje društvene razvojne dimenzije. Provest će se kroz jedan prioritet uz koji je vezana jedna mjera. Prioritet i mjera u okviru ovog cilja odnosi se na poboljšanje kvalitete društvene infrastrukture i temeljnih lokalnih usluga za ruralno stanovništvo.

Radi bolje preglednosti, odnos vizije, ciljeva i prioriteta za provedbu lokalne razvojne strategije LAG Marinić 2014.-2020. je prikazan grafičkom shemom.

3.1 CILJEVI, MJERE I TIPOVI OPERACIJA LRS ZA PODRUČJE LAG-A TEMELJENI NA MOGUĆNOSTIMA PRR-A 2014.-2020.

Strateški cilj LAGa	Prioritetne Mjere (M)/Aktivnost i 2014.-2020. za ostvarenje strateških ciljeva	Prioritetni tipovi operacija (TO) 2014.-2020., za realizaciju mjera kojima se ostvaruju strateški ciljevi	Tipovi operacija a PRR	Prioritet PRR/ZP P	Fokus područje PRR/ZP P
1. RAZVOJ INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO KORIŠTENJE PRIRODNE BAŠTINE	M 1.1. Razvoj male infrastrukture	TO 1.1.1. Ulaganja u prometnu infrastrukturu	7.2.2	6	6B
		TO 1.1.2. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	4.1.1	2	2A
	M 1.2. Očuvanje prirodne	TO 1.2.1. Neproizvodna ulaganja vezana	4.4.1	4	4A

	baštine	uz očuvanje okoliša			
2. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ ZASNOVAN NA EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI , RURALNOM TURIZMU I INOVATIVNOM PODUZETNIŠTV U	M 2.1. Održivi razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje i prerade	TO 2.1.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	4.2.1	3	3A
	M 2.2. Razvoj poduzetništva i OPGa temeljenog na inovativnim konceptima	TO 2.2.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	6.3.1	2	2A
		TO 2.2.2. Ulaganje u moderne tehnologije i suradnja sa znanstvenom zajednicom u primjeni inovacija	16.2.1	2	2A
		TO 2.2.3. Razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	8.5.2	4	4A
	M 2.3. Razvoj ruralnog turizma	TO 2.3.1. Ulaganja u razvoj nepoljoprivredni h djelatnosti u ruralnim područjima	6.4.1	6	6A
3. PODIZANJE KVALITETE ŽIVLJENJA	M 3.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga	TO 3.1.1. Poboljšanje društvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga	7.4.1	6	6B

3.2 OPIS MJERA UKLJUČUJUĆI DEFINIRANJE KORISNIKA I KRITERIJA PRIHVATLJIVOSTI

Obrazloženje definiranih mjera proizlazi iz razvojnih potreba koje su utemeljene analizom stanja i SWOT analizom, te se trebaju riješiti provedbom strategije. Za provedbu lokalne razvojne strategije je ukupno razrađeno 9 mjera, od čega njih 5 za potrebe ostvarenja strateškog cilja 2. *Održivi gospodarski razvoj zasnovan na ekološkoj poljoprivredi,*

kontinentalnom turizmu i inovativnom poduzetništvu, 3 za podršku cilju 1. Razvoj prometne i komunalne infrastrukture i održivo korištenje prirodne baštine te jedna mjera u okviru cilja 3. Podizanje kvalitete življenja. Ulaganjima u okviru navedenih mjera će se ostvariti pozitivan učinak u odnosu na poboljšanje životnih uvjeta, kvalitete prirodnog okoliša i gospodarske učinkovitosti i konkurentnosti područja LAG-a. Opis mjera ukazuje na njihovu poveznicu s ciljevima i prioritetima koji određuju ključni razvojni pravac prema realizaciji vizije te s nacionalnim mjerama ruralnog razvoja definiranim u okviru Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014.-2020.

Strateški cilj 1. RAZVOJ INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO KORIŠTENJE PRIRODNE BAŠTINE		
Mjera 1.1. Razvoj male infrastrukture		
<i>TO 1.1.1. Ulaganja u prometnu infrastrukturu</i>		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	MO7: Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	Podmjera 7.2.2. Ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta
Cilj mjere	Doprinijeti lokalnom razvoju i poboljšanju životnih uvjeta u ruralnim područjima	
Sadržaj mjere	JLS unutar LAG-a su međusobno prometno nepovezane, a čitav LAG je, unatoč povoljnom geografskom položaju, prometno izoliran u odnosu na susjedna područja. U suradnji s dionicima lokalnog razvoja, ulaganja u povećanje kvalitete prometne infrastrukture su identificirana kao glavni preduvjet za gospodarsku i demografsku obnovu sela te poboljšanje životnih uvjeta na području LAG-a. Ključni razvojni problemi i potrebe u ovom području su istaknuti u svim dijelovima LRS-a (analizi stanja, razvojnim problemima i potrebama te SWOT analizi) što pokazuje opravdanost ulaganja za ostvarenje cilja ove mjere.	
Očekivani rezultati	Povećan % ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	
Pokazatelji praćenja	Min. 30%	
Korisnici	Jedinice lokalne samouprave (JLS)	
Prihvatljivi troškovi	Izdaci za gradnju i/ili rekonstrukciju prometne infrastrukture Opći troškovi izravno vezani za materijalna ulaganja (usluge arhitekata, konzultanata, studije izvedivosti i dr.; do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova)	
Kriterij prihvatljivosti	Indeks razvijenosti (prioritetna su ulaganja u područjima nižeg indeksa) Prioritetno ulaganje (ulaganja u rekonstrukciju nerazvrstanih cesta su prioritet) Povezanost naselja (ceste do javnih, poslovnih, gospodarskih i drugih infrastrukturnih objekata) Doprinos gospodarskom i društvenom razvoju ruralnog prostora Svi ostali kriteriji propisani PRR-om	
Najveći iznos potpore (EUR)	50.000,00	
Intenzitet potpore	Do 100% od ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja	

Strateški cilj 1. RAZVOJ INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO KORIŠTENJE PRIRODNE BAŠTINE		
Mejra 1.1. Razvoj male infrastrukture		
TO 1.1.2. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	MO4: Ulaganja u fizičku imovinu	Podmjera 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva
Cilj mjere	Osigurati stabilnost i povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje.	
Sadržaj mjere	Postojeći udio navodnjavanih poljoprivrednih površina na području LAG-a je svega 1%. Nizak udio navodnjavanih poljoprivrednih površina onemogućuje djelotvornu melioracijsku odvodnju i učinkovito korištenje vode u poljoprivredi što povećava ekonomske gubitke za poljoprivredne proizvođače i ekološke rizike. Ulaganjima u izgradnju i proširenje sustava navodnjavanja te nabavku potrebne opreme će se ukloniti problemi nedovoljnih prinosa poljoprivrednih kultura i kvalitete poljoprivrednih proizvoda što je u analizi stanja, intervjuima s lokalnim dionicima i SWOT analizi istaknuto među ključnim preprekama za snažniji razvoj poljoprivredne proizvodnje na području LAG-a.	
Očekivani rezultati	Povećan broj PG-a kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	
Pokazatelji praćenja	Broj PG-a koji su proveli projekte odobrene od LAG-a	
Korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, proizvođačke grupe i organizacije u poljoprivredi	
Prihvatljivi troškovi	Materijalni troškovi (ulaganja u izgradnju i/ili opremanje novih i postojećih sustava za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu i izvan njega, te nabava mehanizacije i opreme) Nematerijalni troškovi (nabava ili razvoj računalnog softvera, nabava patenata, licenci, autorskih prava, trgovačkih znakova i ostale nematerijalne investicije vezane uz materijalne investicije) Opći troškovi do 10% ukupno prihvatljivih troškova projekta (npr. izrada projektne i studijske dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, stručni nadzor nad građenjem, kontrola kvalitete ugrađenih materijala, provedba mjera zaštite okoliša i sl.)	
Kriterij prihvatljivosti	Broj korisnika uključenih u ulaganje (prednost se daje mladima, proizvođačkim organizacijama i grupama) Tlo mora biti prikladno za navodnjavanje na cijeloj neto poljoprivrednoj površini obuhvaćenoj ulaganjem Veličina poljoprivrednog gospodarstva (prednost – gospodarstva srednje veličine) Iskustvo i obrazovanje korisnika (prednost – viši stupanj obrazovanja, veće iskustvo) Svi ostali kriteriji propisani PRR-om	
Najveći iznos potpore (EUR)	20.000	
Intenzitet potpore	Od 50% - 90% ukupno prihvatljivih troškova	

Strateški cilj 1. RAZVOJ INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO KORIŠTENJE PRIRODNE BAŠTINE		
Mjera 1.2. Očuvanje prirodne baštine		
TO 1.2.1. Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	M04 – Ulaganja u fizičku imovinu	Podmjera 4.4.: Potpora neproizvodnim ulaganjima vezanim uz postizanje agro-okolišnih i klimatskih ciljeva
Cilj mjere	Doprinijeti zaštiti, održavanju i obnovi bioraznolikosti i ostalih prirodnih vrijednosti na području LAG-a kroz povećanu primjenu mjera zaštite okoliša u poljoprivrednoj proizvodnji	
Sadržaj mjere	Na području LAG-a dominiraju konvencionalni načini poljoprivredne proizvodnje koji podrazumijevaju primjenu metoda i sredstava koji mogu narušiti ravnotežu prirodnog okoliša. Rizici za okoliš su tim veći što je ekološka poljoprivredna proizvodnja nedovoljno zastupljena unatoč potencijalima. Kako pokazuju zaključci analize stanja i SWOT analize, postojeći poljoprivrednici ne posjeduju dovoljno znanja o zaštiti okoliša niti postoji dovoljan broj specifično oblikovanih edukativnih programa namijenjenih jačanju njihove svijesti o zaštiti okoliša. Jedna od ključnih snaga za ukupan razvoj LAG-a je bogatstvo, raznolikost i očuvanost prirodnog okoliša zbog čega će se kroz ovu mjeru osigurati smanjenje negativnih utjecaja iz poljoprivrede na okoliš.	
Očekivani rezultati	Povećana površina poljoprivrednog zemljišta (u ha) za koje su sklopljeni ugovori o upravljanju kojima se podupiru bioraznolikost i/ili krajobraz	
Pokazatelji praćenja	Min. 30 ha	
Korisnici	Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, javne ustanove i tijela uključujući i javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim područjima, JLS, organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom prirode	
Prihvatljivi troškovi	Materijalni troškovi (uklanjanje invazivnih vrsta s poljoprivrednog zemljišta, izgradnja terasa, obnova staništa važnih za očuvanje bioraznolikosti na poljoprivrednom zemljištu i dr.) Mematerijalni troškovi (nabava ili razvoj računalnih programa, patenata, licenci, autorskih prava, zaštitnih znakova) Opći troškovi (usluge arhitekata, inženjera, konzultanata, studije izvedivosti i dr.; do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta)	
Kriterij prihvatljivosti	Područja s prirodnim ili specifičnim ograničenjima; Natura 2000 područja; Korisnik je uključen u mjere ekološka poljoprivrede ili agrookolišne mjere	
Najveći iznos potpore (EUR)	2.000	
Intenzitet potpore	100% ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja	

Strateški cilj 2. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ ZASNOVAN NA EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI, RURALNOM TURIZMU I INOVATIVNOM PODUZETNIŠTVU		
Mjera 2.1. Održivi razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje i prerade		
TO 2.1.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	M04 – Ulaganja u fizičku imovinu	Podmjera 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda
Cilj mjere	Uspostaviti preduvjete za povećanje vrijednosti proizvoda primarne poljoprivredne proizvodnje kroz proširenje proizvodnih kapaciteta, modernizaciju postojećih proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta u poljoprivredi i uvođenje novih tehnologija i inovacija	
Sadržaj mjere	Analiza stanja poljoprivrednog sektora LAG-a ukazuje na ključne razvojne potrebe i probleme u području tehnološke razvijenosti poljoprivrednog sektora. Ključni nedostaci se odnose na nedostatnu primjenu suvremenih tehnoloških rješenja što je posljedica nedostatka znanja o njihovom korištenju i manjka financijskih sredstava za ulaganja. Rezultat takvog stanja je otežan plasman lokalno proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na tržištu i nekonkurentnost poljoprivredne proizvodnje. Ulaganja u okviru ove mjere su usmjerena na modernizaciju postupaka proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda kroz uvođenje inovativnih tehnologija i tehnika proizvodnje, povezivanje poljoprivrednika i prerađivača poljoprivrednih proizvoda i promoviranje poljoprivrednih proizvoda. Potpora u okviru ove mjere će se dodijeliti za izgradnju i/ili opremanje kapaciteta namijenjenih čuvanju, preradi i finalizaciji poljoprivrednih proizvoda.	
Očekivani rezultati	Povećan broj poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za sudjelovanje u programima kvalitete, lokalnim tržištima i kratkim lancima opskrbe te proizvođačkim skupinama/organizacijama	
Pokazatelji praćenja	Broj tehnološki obnovljenih farmi s uvedenim inovativnim kapacitetima za čuvanje, preradu i finalizaciju poljoprivrednih proizvoda	
Korisnici	Fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, proizvođačke grupe i organizacije u sektoru poljoprivrede.	
Prihvatljivi troškovi	Materijalni troškovi (ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda) Nematerijalni troškovi (kupnja ili razvoj računalnih programa, patenata, licenci, autorskih prava i druga nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim troškovima) Opći troškovi (usluge arhitekata, inženjera, konzultanata, studije izvedivosti, do 10% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova projekta)	

Kriterij prihvatljivosti	Broj korisnika uključenih u ulaganje (prednost imaju zajednički projekti koje iniciraju proizvođačka udruženja te mladi poljoprivrednici) Veličina poljoprivrednog gospodarstva Ulaganja u prioritetne sektore, prema analizi stanja i SWOT analizi Ulaganje osigurava primjenu inovativnih proizvodnih procesa Ulaganje doprinosi stvaranju novih radnih mjesta Ulaganja doprinose borbi protiv klimatskih promjena i zaštiti okoliša Ostali kriteriji prema PRR-u
Najveći iznos potpore (EUR)	20.000,00
Intenzitet potpore	Do 50% ukupnih prihvatljivih troškova, uz dodatnih 20 postotnih bodova za ulaganja unutar Europskog inovacijskog partnerstva za poljoprivrednu produktivnost i održivost i ulaganja proizvođačkih organizacija.

Strateški cilj 2. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ ZASNOVAN NA EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI, RURALNOM TURIZMU I INOVATIVNOM PODUZETNIŠTVU		
Mjera 2.2. Razvoj poduzetništva i OPG-a temeljenih na inovativnim konceptima		
TO 2.2.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	M06 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	Podmjera 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava
Cilj mjere	Doprinijeti dugoročnom održivom razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a restrukturiranjem poljoprivredne proizvodnje u skladu s tržišnim zahtjevima i povećanjem dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda	
Sadržaj mjere	U analizi stanja i SWOT analizi su istaknuti problemi niske tehnološke opremljenosti malih poljoprivrednih gospodarstava i proizvodnja poljoprivrednih proizvoda bez dodane vrijednosti. Zbog toga se poljoprivredni proizvođači na području LAG-a suočavaju s problemima otežanog plasmana svojih proizvoda na tržištu i nemogućnošću suočavanja s tržišnom konkurencijom. Ulaganjima u okviru ove mjere će se unaprijediti primjena suvremenih tehnologija u poljoprivredi s ciljem poboljšanja konkurentskog položaja poljoprivrednika s područja LAG-a na tržištu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.	
Očekivani rezultati	Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG	
Pokazatelji praćenja	Povećan broj malih poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodjeljena potpora	
Korisnici	Mala poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	
Prihvatljivi troškovi	Troškovi provedbe poslovnog plana za održiv rast i razvoj poljoprivrednog gospodarstva	
Kriterij prihvatljivosti	Veličina poljoprivrednog gospodarstva	

	Indeks razvijenosti JLS na kojima se provodi ulaganje Utjecaj planiranih djelatnosti na okoliš Ostali kriteriji prema PRR-u
Najveći iznos potpore (EUR)	15.000
Intenzitet potpore	Potpore se isplaćuje u dvije rate kroz najdulje tri godine. Isplata zadnje rate je uvjetovana provedbom aktivnosti iz poslovnog plana u propisanom vremenskom razdoblju.

Strateški cilj 2. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ ZASNOVAN NA EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI, RURALNOM TURIZMU I INOVATIVNOM PODUZETNIŠTVU		
Mjera 2.2. Razvoj poduzetništva i OPG-a temeljenih na inovativnim konceptima		
TO 2.2.2. Ulaganje u moderne tehnologije i suradnja sa znanstvenom zajednicom u primjeni inovacija		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	Mjera 16 - Suradnja	Podmjera: 16.2. Potpora za pilot-projekte te za razvoj novih proizvoda, praksi, postupaka i tehnologija
Cilj mjere	Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje kroz razvoj novih proizvoda, i testiranje novih procesa, tehnologija i tehnika proizvodnje i prerade sa ciljem povećanja kvalitete i raznolikosti proizvoda.	
Sadržaj mjere	Uvođenje i primjena novih inovativnih tehnologija s ciljem smanjenja proizvodnih troškova, jačanja kvalitete i konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje su prioritetne potrebe u sektoru poljoprivrede na području LAG-a. Jačanje zastupljenosti novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.	
Očekivani rezultati	Uspostavljeni uspješnih pilot projekti i povećano korištenje inovativnih tehnologija za konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju	
Pokazatelji praćenja	• Broj uspostavljenih pilot projekata za razvoj novih proizvoda, praksi, postupaka i tehnologija • Broj primijenjenih novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji	
Korisnici	Operativne skupine u poljoprivrednom i prehrambeno-prerađivačkom sektoru. Operativnu skupinu čine partneri – pravne i fizičke osobe registrirane u Republici Hrvatskoj.	
Prihvatljivi troškovi	• Tekući troškovi za rad operativnih skupina za vrijeme trajanja projekta • Izravni troškovi provedbe pilot-projekta, uključujući i istraživačke aktivnosti vezane za pojedini projekt	
Kriterij prihvatljivosti	• Pilot projekti se moraju odnositi na razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija u poljoprivrednom sektoru; • Korisnici moraju dostaviti detaljan poslovni plan • Broj dionika uključen u projekt suradnje; • Indeks razvijenosti JLS • Projekti vezani uz prioritetne sektore, prema analizi	

	stanja i SWOT analizi • Kvaliteta projekta (izvedivost, aktivnosti, dodana vrijednost, očekivani rezultati) • Ostali kriteriji prema PRR-u
Najveći iznos potpore (EUR)	50.000,00
Intenzitet potpore	Do 100% prihvatljivih troškova

Strateški cilj 2. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ ZASNOVAN NA EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI, RURALNOM TURIZMU I INOVATIVNOM PODUZETNIŠTVU		
Mjera 2.2. Razvoj poduzetništva i OPG-a temeljenih na inovativnim konceptima		
TO 2.2.3. Razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	MO8 – Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma	Podmjera 8.5. Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava
Cilj mjere	Doprinijeti povećanom korištenju rekreacijskih, turističkih i zdravstvenih funkcija šuma kroz održivo upravljanje šumama i povećanje javne svijesti o očuvanju šumskih ekosustava	
Sadržaj mjere	Područje LAG-a raspolaže visokim udjelom šuma značajnih gospodarskih, zdravstvenih, ekoloških, turističkih i drugih funkcija. Prema problemima iskazanima analizom stanja i SWOT analizom, šume na području LAG-a su izložene bespravnoj sječi što ukazuje na neodrživ sustav upravljanja šumskim bogatstvom i nisku svijest o značaju općekorisnih funkcija šuma i šumskih ekosustava.	
Očekivani rezultati	Povećano korištenje funkcija šumskog bogatstva i uspostavljeni preduvjeti za održivo upravljanje šumama	
Pokazatelji praćenja	Broj i vrsta male infrastrukture u šumama (npr. poučne staze, signalizacija, informativno-edukativne ploče i panoji i dr.)	
Korisnici	Šumoposjednici, udruženja šumoposjednika, organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom prirode, trgovačka društva i pravne osobe koje gospodare šumama	
Prihvatljivi troškovi	Materijalni troškovi povezani s ulaganjem u malu infrastrukturu u šumama (materijal, oprema, izvođenje radova) Opći troškovi pripreme i provedbe projekata. do 10% ukupno prihvatljivih troškova (npr. konzultanti, studije izvedivosti, druga projektna i tehnička dokumentacija)	
Kriterij prihvatljivosti	Okolišna vrijednost šumskog područja na kojem se planira ulaganje; Prednost se daje projektima koji obuhvaćaju jačanje svijesti o zaštiti okoliša	
Najveći iznos potpore (EUR)	10.000,00	
Intenzitet potpore	100% ukupno prihvatljivih troškova	

Strateški cilj 2. ODRŽIVI GOSPODARSKI RAZVOJ ZASNOVAN NA EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI, RURALNOM TURIZMU I INOVATIVNOM PODUZETNIŠTVU

Mjera 2.3. Razvoj ruralnog turizma		
TO 2.3.1. Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	M06 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	Podmjera 6.4. Potpora za ulaganja u stvaranje i razvoj nepoljoprivrednih proizvoda
Cilj mjere	Poboljšati gospodarske aktivnosti u ruralnim prostorima kroz jačanje razvoja nepoljoprivrednih djelatnosti	
Sadržaj mjere	Okosnica razvoja LAG-a je poljoprivreda. Ostali razvojni potencijali su nedovoljno uključeni u lokalni razvoj što onemogućuje povećanje prihoda ruralnog stanovništva i snažniji razvojni zamah ruralnih prostora. Na području LAG-a su identificirane mogućnosti za razvoj ruralnog turizma kroz povezivanje proizvođača lokalnih proizvoda (npr. obrtnici, ekološki proizvođači) i pružatelja usluga u turizmu. Kroz ovu mjeru će se ciljanim projektima djelovati na uključenje lokalnih proizvoda i usluga u turističku ponudu i proširenje gospodarskih aktivnosti na području LAG-a.	
Očekivani rezultati	Diverzificirana gospodarska struktura ruralnih područja u sastavu LAG-a	
Pokazatelji praćenja	Broj i vrsta ugostiteljskih i turističkih objekata ruralnog turizma Broj radnih mjesta otvorenih putem primljenih potpora	
Korisnici	Poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava; fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koje razvijaju nepoljoprivrednu djelatnost	
Prihvatljivi troškovi	Građenje ili rekonstrukcija objekata; Nabavka novih strojeva i opreme, uključujući računalni softver, do tržišne vrijednosti imovine; Opći troškovi, do 10% ukupno prihvatljivih troškova projekta	
Kriterij prihvatljivosti	Broj novih/sačuvanih poslova Korisnikov radni status (prednost imaju nezaposlene osobe) Utjecaj planiranih ulaganja na okoliš Indeks razvijenosti područja ulaganja (prednost imaju područja nižeg indeksa) Ostali kriteriji prema PRR-u	
Najveći iznos potpore (EUR)	20.000,00	
Intenzitet potpore	Do 70% ukupno prihvatljivih troškova	

Strateški cilj 3. PODIZANJE KVALITETE ŽIVLJENJA		
Mjera 3.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga		
TO 3.1.1. Poboljšanje društvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga		
Povezanost s Programom ruralnog razvoja 2014.-2020.	M07 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	7.4. Potpora za ulaganja u uspostavu, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu

Cilj mjere	Unaprijediti kvalitetu življenja na ruralnom prostoru kroz proširenje društvene infrastrukture i poboljšanje temeljnih lokalnih usluga za ruralno stanovništvo
Sadržaj mjere	Kvaliteta temeljnih lokalnih usluga na području LAG-a je neujednačena te nedovoljno pristupačna za sve društvene skupine (npr. starije osobe). Prema analizi potreba i problema u vezi temeljnih lokalnih usluga, izražen je manjak kulturnih i sportskih sadržaja te usluga socijalne skrbi. Mjera je namijenjena uklanjanju identificiranih slabosti kroz ulaganja u gradnju objekata društvene infrastrukture i povećanje dostupnosti lokalnih temeljnih usluga na ruralnom prostoru.
Očekivani rezultati	Poboljšana kvaliteta i dostupnost društvene infrastrukture i temeljnih lokalnih usluga povećan broj stanovnika obuhvaćenih novom uslugom financiranom iz EPFRR
Pokazatelji praćenja	min. 30%
Korisnici	JLS, javne ustanove čiji su osnivači JLS, organizacije civilnog društva, LAG, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS
Prihvatljivi troškovi	Troškovi gradnje ili rekonstrukcije objekata za sportske, zabavne, kulturne, odgojno-obrazovne aktivnosti Kupnja opreme za objekte sportskih i zabavnih aktivnosti Opći troškovi izravno povezani s materijalnim troškovima ulaganja (naknade arhitektima, konzultantima, studije utjecaja na okoliš i dr., do 10% ukupno prihvatljivih troškova projekta)
Kriterij prihvatljivosti	Tip ulaganja (prioritet je rekonstrukcija) Doprinosi gospodarskom i društvenom razvoju ruralnog područja Broj potencijalnih krajnjih korisnika (prioritet imaju ulaganja s većim brojem potencijalnih korisnika) Ostali kriteriji prema PRR-u
Najveći iznos potpore (EUR)	80.000,00
Intenzitet potpore	Do 80% ukupno prihvatljivih troškova. Intenzitet javne potpore može se povećati za dodatnih 20 postotnih bodova za ulaganje u projekte u JLS s indeksom razvijenosti do 75% prosjeka Republike Hrvatske, odnosno za dodatnih 10 postotnih bodova za ulaganje u projekte koji se nalaze u JLS s indeksom razvijenosti između 75% i 100% prosjeka RH.

3.3 OPIS ODABIRA PROJEKATA NA RAZINI LAG-a

Odabir projekata na razini LAG-a definira se internim proceduralnim aktima organizacije, a osnova za izradu akata je procedura opisana u ovom poglavlju i Pravilniku za provedbu Mjere 19, podmjera 19.2, 19.3 i 19.4. Procedura odabira projekata:

I. Faza – Definiranje općih uvjeta prihvatljivosti projektnih prijedloga

Opći uvjeti prihvatljivosti odnose se na konačno definiranje strateških prioriteta, mjera i tipova operacija u skladu s LRS LAG-a Marinianis, identificiranje prihvatljivih prijavitelja sukladno determiniranoj shemi ciljeva, mjera (aktivnosti) i tipova operacija:

- Strateški razvojni prioriteti do 2020., kako je definirano prihvaćanjem Strategije od strane Skupštine LAG-a su mjere (aktivnosti) odabrane za postizanje strateških razvojnih ciljeva do 2020. odnosno, realizacijom, do 2023.
- Tipovi operacija odnose se na usklađenost prihvatljivih projekata i aktivnosti unutar projekata s Programom ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. godine (PRR) te predloženim mjerama ruralnog razvoja na nacionalnoj razini.
- Privatljive ciljne skupine (prijavitelji projekata, odnosno korisnici) u skladu su s identificiranim prihvatljivim projektima (prikupljenih u bazi projektnih ideja tijekom pripreme LRS) i tipovima operacija u odnosu na mjere ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj, detaljan opis prihvatljivih prijavitelja sa uvjetima prihvatljivosti, dodatno se redefinira sukladno važećim Pravilnicima za provedbu sukladnih tipova operacija na nacionalnoj razini.

Detaljan opis tipova operacija, prihvatljivih aktivnosti, uvjeta prihvatljivosti, prihvatljivih i neprihvatljivih troškova, prihvatljivih prijavitelja i intenziteta potpore, te kriterijima, uz napomenu kako su u istom moguće promjene obzirom na regulatorni okvir provedbe pojedinog Tipa operacije/Podmjere/Mjere nacionalne razine.

II. Faza – Priprema natječajne dokumentacije za objavu javnog poziva (natječaja)

Priprema dokumentacije za prikupljanje projekata obuhvaća pripremu tehničke dokumentacije za objavu javnog poziva – tekst natječaja, upute za prijavitelje, prijavne obrasce i svu prateću dokumentaciju. Pripremljeni obrasci objavit će se na internetskim stranicama LAG-a te svih članova LAG-a (koji imaju Internet stranice) kako bi bili dostupni u elektronskoj verziji svim potencijalnim prijaviteljima.

III. Faza – objava javnog poziva LAG-a za prijavu projektnih prijedloga u okviru provedbe LRS

Poziv se objavljuje sukladno izrađenom Godišnjem akcijskom planu provedbe LRS u tekućoj godini, prethodno usuglašenim s APPRRR. Godišnji akcijski plan provedbe za javnu objavu, odobrava Skupština LAG-a. Nakon odobrenja od strane Skupštine LAG-a, isti će biti objavljen na web stranicama LAG-a.

Obzirom na predloženi regulatorni okvir za provedbu podmjere 19.2 od strane nadležnog tijela - natječaj za dodjelu sredstava za pojedini tip operacije raspisuje se samo ukoliko je APPRRR raspisala najmanje jedan natječaj za tip operacije sukladan tipu operacije LAG-a. Poziv se objavljuje na internetskim stranicama LAG-a te svih članova LAG-a koji imaju funkcionalne internetske stranice te se javnost izvješćuje preko tiskanih i drugih medija na lokalnoj i regionalnoj razini. Tijekom trajanja otvorenog javnog poziva LAG će organizirati minimalno 3 informativna dana/radionice za potencijalne prijavitelje s jasnim uputama o ispunjavanju obrazaca, ciljem i svrhom prijave projekata. Info dani istovremeno su i način javne komunikacije LRS usmjereni animaciji lokalnih razvojnih dionika u cilju ispunjavanja temeljenih načela LEADER/CLLD-a odnosno provedbe tipa operacije LRS 3.1.2 (animacijsko-informativne aktivnosti) LAG će, ujedno, tijekom trajanja javnog poziva, imati jasno navedene kontakte i vrijeme u kojemu će odgovarati na pisane i usmene upite potencijalnih korisnika, zaključno do 1 dan prije zatvaranja javnog poziva (natječaja LAG-a za provedbu LRS).

IV. Faza – zaprimanje, ocjenjivanje i odabir projektnih prijedloga

Projektni prijedlozi zaprimaju se putem službene adrese LAG-a Marinianis na način i u vrijeme kako je definirano Uputama za prijavitelje.

Ocjenjivanje provodi Ocjenjivački odbor koji će biti formiran za svaki natječaj posebno, odlukom Upravnog odbora, a kako bi se osigurala nepristranost i stručnost ocjenjivača. Ocjenjivački odbor čine po 3 predstavnika: 1 iz javnog i 2 iz privatnog (civilnog i gospodarskog) sektora. Svi članovi Ocjenjivačkog odbora moraju potpisati izjavu o nepristranosti (izbjegavanju sukoba interesa).

Ocjenjivanje se provodi u više koraka:

1. korak, administrativna provjera prijave koju provodi ured (stručna služba) LAG-a
2. korak (samo u slučaju dopune), ukoliko neki od dokumenata nedostaje ili je nejasan, LAG pisanim putem izvješćuje aplikanta kako ima 5 radnih dana za pisanu dostavu dopune ili objašnjenja.
3. korak, Ocjenjivački odbor provodi kvalitativnu ocjenu projektnog prijedloga sukladno kriterijima bodovanja, priprema izvješće o vrednovanju i izrađuje privremenu Rang listu projektnih prijedloga za konačni odabir od strane Upravnog odbora. Voditelj LAG-a facilitira proces ali ne sudjeluje u postupku odlučivanja. Voditelj izrađuje zajedničko izvješće o vrednovanju projektnih prijedloga (prosjeck pojedinačnih ocjena) u kojem je razvidno i pojedinačno vrednovanje svakog člana Ocjenjivačkog odbora. Sastanak Ocjenjivačkog odbora otvoren je za zainteresiranu javnost.
4. Upravni odbor provodi konačnu procjenu projektnih prijedloga prema izvješću o vrednovanju od strane Ocjenjivačkog odbora i privremenoj Rang listi, te prema dodatnim kriterijima doprinosa dodanoj vrijednosti LRS načelima LEADER/CLLD-a i potrebama LAG-a. U slučaju da 2 ili više projektnih prijedloga imaju jednak broj bodova, primjenjuje se načelo prvenstva predaje projektnog prijedloga na natječaj. Svi članovi Upravnog odbora moraju potpisati izjavu o nepristranosti (izbjegavanju sukoba interesa). Konačne odluke donose se konsenzusom. Projekt može biti izabran za potporu LAG-a ako ga je odobrilo najmanje 51% članova Upravnog odbora koji imaju pravo glasa pri odlučivanju (*op.a. moguće je da je redovni član Upravnog odbora izuzet od glasanja ako je u potencijalnom sukobu interesa, pa se izuzima iz istog, što se bilježi zapisnikom za sastanka*). Sastanku Upravnog odbora mogu prisustvovati sve zainteresirane osobe i otvoren je za javnost.

Rang lista odobrenih projekata objavljuje se na Internet stranicama LAG-a Marinianis. Ovim postupcima osigurava se transparentnost selekcijskog postupka sukladno Uredbi (EU) br.1030/2013, članak 34.

5. Faza – Prijava odabiranih projektnih prijedloga na natječaj APPRRR-a

Nakon završetka natječaja za pojedini tip operacije, LAG u roku od 30 dana dostavlja APPRRR-u dokumentaciju vezanu za postupak odabira i to:

- a) Popis osoba koje su sudjelovale u odabiru projekata; s pratećim izjavama o nepristranosti (izbjegavanju sukoba interesa);
- b) Zapisnik sa sjednice Ocjenjivačkog odbora i Upravnog odbora; sa pratećom dokumentacijom, a obavezno dostavlja tablicu s prikazom kriterija odabira i ostvarenog broja bodova po svakom članu Ocjenjivačkog odbora;
- c) Rang listu svih prijava projektni prijedloga.

APPRRR provodi postupak provjere usklađenosti odabira projekata LAG-a sa kriterijima navedenim u Strategiji. APPRRR nakon provedenog postupka, obavještava LAG, a nositelj pojedinog projekta u slučaju pozitivnog odgovora, mora podnijeti zahtjev za potporu APPRRR-u. APPRRR zatim provodi administrativnu provjeru prihvatljivosti odabranog projekta na razini LAG-a prema posljednjem objavljenom natječaju na nacionalnoj razini. Nakon provedene administrativne kontrole za koje je APPRRR donijeo odluku o dodjeli sredstava, nositelj projekta podnosi zahtjev za isplatu sredstava putem AGRONET aplikacije koja se nalazi na www.apprrr.hr.

Lista potvrđenih i odobrenih projekata od strane Agencije za plaćanja objavljuje se na Internet stranicama LAG-a Marinianis.

Aktivnosti provedbe projekata mogu započeti nakon donošenja odluke o dodjeli sredstava od strane APPRRR-a.

3.4 OPIS TEMA PLANIRANIH PROJEKATA SURADNJE I NAČINA ODABIRA PROJEKATA SURADNJE

Suradnja uključuje razmjenu dostignuća, iskustava i znanja između LAG-ova u drugih lokalnih razvojnih dionika ruralnih područja unutar EU. Ono se također odnosi na transfer dobre prakse, diseminaciju inovativnosti i razvijanje na temelju znanja stečenog na lokalnom ruralnom razvoju. Postoje dva opća oblika suradnje odnosno umrežavanja:

- a) Institucionalno umrežavanje: uključujući ENRD (EK) i Nacionalnu mrežu za ruralni razvoj (MP, RH), strukovne mreže na nacionalnoj i EU razini (ELARD) te regionalne i lokalne mreže koje stvaraju veze između ljudi, projekata i ruralnih područja te tako mogu pomoći nadjačati izolaciju s kojom su suočene neke ruralne regije i stimulirati projektnu suradnju.
- b) Projektna suradnja: uključuje lokalne akcijske grupe koje provode zajednički projekt sa drugim LAG-om, ili sa grupom koja ima sličan pristup u drugoj regiji, državi članici, ili čak u nekoj trećoj zemlji. Projekti suradnje koji će se provoditi putem projekata suradnje nisu samo jednostavno izmjenjivanje iskustava, već oni moraju uključivati konkretne zajedničke projekte idealno vođene unutar zajedničke strukture.

Operacija planiranja i provedbe suradnje provodi se putem 2 tipa: međuregionalna suradnja koja obilježava suradnju između različitih ruralnih područja unutar država članica ili između LAG-ova, i također je otvorena za ostale lokalne grupe koje koriste sličan participativan pristup; i transnacionalna suradnja koju karakterizira suradnja između LAG-ova iz najmanje dvije države članice, ili suradnju sa grupama iz trećih država koje prate sličan pristup.

LAG Marinianis, putem provedbe tipa operacije 3.1.1 planira umrežavanje sa LAG-ovima i njihovim lokalnim razvojnim dionicima na području RH i EU na temama:

- jačanje kapaciteta dionika u revitalizaciji tradicijske baštine te stvaranju dodane vrijednosti i povećanje dohodka iz poljoprivrede razvojem uspostave kratkih lanaca nabave te efikasniji razvoj i promocija proizvoda
- jačanje nepoljoprivrednih djelatnosti s posebnim naglaskom na razvoj selektivnih oblika ruralnog turizma temeljenog na tradicijskim vrijednostima područja u prostorima ekološke mreže NATURA 2000
- jačanje kapaciteta lokalnih razvojnih dionika u području razmjene znanja i vještina u primjeni inovacija u preradi poljoprivrednih proizvoda i drveta

Prioritetne teme proizašle su iz analiza razvojnih potreba i mogućnosti te analize razvojnih potreba i mogućnosti, kao i SWOT analize. Povezivanje i sinergijsko djelovanje u razvojnim procesima, razmjena znanja i iskustava za LAG Marinianis su od iznimnog značaja. U trenutku kada LAG izrazi interes za uključivanjem u projekte suradnje na definirane teme, može se osnovati posebno povjerenstvo za dodjelu i praćenje utroška sredstava, kako bi se pravovremeno umanjila mogućnost da LAG kao prijavitelj utroši sva alocirana sredstva. Važno je napomenuti kao LAG planira provedbu 2 projekata suradnje – 1 na nacionalnoj, 2. na međunarodnoj razini. Odluku o ulasku u projekt suradnje, kroz detaljno elaboriranje i prikazivanje rezultata implementacije, moraju podržati članovi Skupštine. Upravni odbor će direktno sudjelovati u pripremi projekta suradnje, osiguravajući kvalitetni obuhvat i visoku razinu kvalitete predmetnog projekta. Prilikom ulaska u projekte suradnje, obavezno je potpisivanje Partnerskog sporazuma ili Sporazuma o suradnji sa odabranim LAG-om, u kojemu se jasno navode zadaci, prava i obaveze svakog od partnera. Kriteriji odabira

projekata suradnje i postupci odabira definirani su Pravilnikom za provedbu Mjere 19, u dijelu za podmjeru 19.3, tipove operacija 19.3.1 i 19.4.1.

3.5 USKLADENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Iako se temelje na potrebama lokalnog razvoja, ciljevi, prioriteti i mjere LRS LAG Marinianis podržavaju ostvarenje ciljeva relevantnih županijskih i nacionalnih strateških dokumenata te posebnih sektorskih dokumenata. Podrška inovacijama, zaštiti okoliša i ublažavanju klimatskih promjena se provlači kao horizontalno pitanje kroz sve ciljeve LRS čime se ostvaruje i pozitivan doprinos nacionalnim ciljevima u području zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i poticanja inovacija.

Ciljevi LRS LAG Marinianis	Ciljevi PRR-a	Ciljevi nacionalnih sektorskih strateških dokumenata	Ciljevi ŽRS VPŽ*
1. Razvoj prometne i komunalne infrastrukture i održivo korištenje prirodne baštine	4. Smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života te gospodarski oporavak	<u>Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (2009):</u> 2. Učinkovita zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti <u>Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti RH (2008):</u> 1. Očuvati sveukupnu biološku, krajobraznu i geološku raznolikost kao temeljnu vrijednost i potencijal za daljnji razvitak Republike Hrvatske	3. Unaprjeđenje kvalitete života, očuvanosti okoliša, prirodnog, povijesnog i kulturnog naslijeđa
2. Održivi gospodarski razvoj zasnovan na ekološkoj poljoprivredi, ruralnom turizmu i inovativnom poduzetništvu	1. Restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednog i prehrambenog sektora 2. Promicanje okolišno učinkovitog poljoprivrednog sustava 3. Poboljšana učinkovitost resursa te pomaka ka	<u>Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (2009):</u> 1. Primjena održive poljoprivredne proizvodnje, odnosno poljoprivredno zemljište koristiti u skladu s načelima održivoga gospodarenja tlima 2. Korištenje proizvoda šuma i šumskog zemljišta u	1. Razvoj konkurentnog gospodarstva zasnovanog na konkurentnoj poljoprivredi, poduzetništvu, izvoznoj industriji, zaštiti prirode i održivom turizmu

	klimatski elastičnoj poljoprivredi, prehrambenoj industriji i šumarstvu	skladu s načelima održivoga gospodarenja šumama. <u>Akcijski plan razvoja ekološke poljoprivrede u RH 2011.-2016. (2011.):</u> 1. Promoviranje održivog ruralnog razvoja	
3. Podizanje kvalitete života	4. Smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života te gospodarski oporavak	<u>Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (2009):</u> 1. Zaustaviti daljnji pad prirodnog prirasta stanovništva i nepovoljna migracijska kretanja;	2. Izgradnja ljudskih potencijala u skladu s potrebama tržišta rada Županije i Panonske Hrvatske

Izvor: autori

*Ciljevi se odnose na razdoblje 2011.-2013. i ostaju relevantni i u programskom razdoblju 2014.-2020.

4. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

4.1 OPIS SUDJELOVANJA RAZLIČITIH INTERESNIH SKUPINA U IZRADU LRS I PRIMJENA NAČELA „ODOZDO PREMA GORE“

Uz partnerstvo lokalnih dionika, osnovno načelo izrade LRS LAG Marinianis prema LEADER pristupu je poticanje lokalnog razvoja „odozdo prema gore“ (tzv. bottom – up). Poštivanje načela „odozdo prema gore“ se očituje od početne faze izrade LRS LAG Marinianis, jer su inicijatori izrade LRS ključni lokalni akteri iz svih pet jedinica lokalne samouprave koje ulaze u obuhvat LAG-a. U narednim fazama se primjena ovog načela odrazila na aktivno zajedničko djelovanje lokalnih dionika u izradi dijelova LRS, strateškog okvira i provedbenog plana. Osim doprinosa izradi LRS, primjena ovog načela je osigurala lokalnim dionicima razumijevanje procesa strateškog planiranja kao sredstva za stvaranje okvira za dugoročni održivi razvoj lokalne zajednice.

Popis i struktura članova skupštine i upravnog odbora lag-a nalazi se kao Dodatak 1.

4.2 OPIS PARTNERSTVA

Izrada lokalne razvojne strategije (LRS) LAG-a Marinianis se temelji na LEADER pristupu upravljanja lokalnim razvojem. Pristup LEADER se pokazao uspješnim pokretačem razvoja ruralnih zajednica u europskim okvirima jer se temelji na sposobnostima lokalnog stanovništva za utvrđivanjem ključnih razvojnih potencijala i potreba ruralnog područja u kojem žive. Proces izrade lokalne razvojne strategije prema LEADER pristupu započinje formiranjem lokalnog partnerstva. Partnerstvo je jedno od ključnih načela LEADER pristupa, a obuhvaća pravovremeno uključivanje relevantnih predstavnika lokalne zajednice iz svih sektora (javnog, privatnog i civilnog) u planiranje i provedbu lokalnog razvoja. Poštivanje načela partnerstva u procesu izrade LRS LAG Marinianis potvrđuje uključenost širokog kruga lokalnih dionika iz područja lokalne uprave, gospodarstva, društvenih institucija, organizacija civilnog društva, gradskih ustanova i dr. Zajedničkim promišljanjem, raspravama i dijalogom su doprinijeli svim fazama procesa oblikovanja LRS, od identifikacije postojećeg društvenog-gospodarskog stanja do formulacije strateškog okvira za rješavanje razvojnih problema i jačanje razvojnih potencijala područja LAG-a. Partnerstvo lokalnih dionika je uspostavljeno već 2011. godine kad je osnovan LAG Marinianis. O značenju i primjeni partnerstva u radu LAG Marinianis svjedoči prva izrađena LRS za razdoblje 2013.-2014. godine. U tijeku tog procesa je održano 16 zajedničkih radionica i sastanaka na kojima su sudjelovali lokalni predstavnici svih sektora. Od tada broj članova LAG-a je dosego 61, te ima uzlazni trend što je pokazatelj svijesti i interesa lokalnih dionika za sudjelovanjem u planiranju i provedbi lokalnog razvoja. Uspostavljena suradnja među lokalnim dionicima se kontinuirano razvija o čemu svjedoči i proces izrade LRS za razdoblje 2014.-2020.

Proces izrade LRS za razdoblje 2016.-2020. pripremljen su i poveden kroz tri zadaničke radionice na kojima su sudjelovali:

Tablica 28. Partnerski pristup u procesu izrade LRS LAG Marinianis 2016.-2020.

Tema radionice	Datum održavanja	Broj sudionika	Struktura sudionika
OA SWOT	27.01.2016.	13	Gospodarski, civilni i javni sektor
VIZIJA i STRATEŠKI CILJAVI	10.02.2016.	21	Gospodarski, civilni i javni sektor

PRIOTRETEI LAGA MARINIANIS			
MJERE I AKCIJSKI PLAN	08.03.2016.	18	Gospodarski, civilni i javni sektor

1. radionica održana je u Slatini na temu OA SWOT
2. radionica održana je u Čađavici na temu VIZIJA i STRAETŠKI CILJAVI I PRIOTRETEI LAGA MARINIANIS
3. Radionica održana je u Voćinu na temu Mjere i akcijski plan

Također, u razdoblju 11. siječnja do 15. ožujak 2016. godine obavljena je serija konzultacija sa lokalnim dionicima vezano palniranje loklanog razvoja na području LAGA.

Natječaj za projekte objavljen je 9. veljače i prikupljeno je 98 ideja.

LRS je prezentioran na skupštini 1. travnja 2016. godine

5. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

Aksijski plan predstavlja operativni prikaz provedbe definiranih prioriteta čijom realizacijom će se doprinijeti ostvarenju postavljenih strateških ciljeva u razdoblju provedbe LRS od 2016.-2020. godine. Plan je dan okvirno budući da dinamika njegove provedbe ovisi o objavi natječaja za pojedine mjere.

5.1 TIJEK PROVEDBE LRS NA NIVOU SVAKE GODINE UNUTAR PROGRAMSKOG RAZDOBLJA 2014.-2020.

Tablica 29. Okvirni plan provedbe prioriteta LRS-a u razdoblju 2016.-2020.

	2016.				2017.				2018.				2019.				2020.			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
Prioriteti LRS-a																				
1.1. Razvoj male infrastrukture																				
1.2. Očuvanje prirodne baštine																				
2.1. Održivi razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje i prerade																				

2.2. Razvoj poduzetništva i OPG-a temeljenog na inovativnim konceptima																			
2.3. Razvoj ruralnog turizma																			
3.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga																			

5.2 PROCJENA BROJA PROJEKATA ZA VRIJEME PROGRAMSKOG RAZDOBLJA 2014 – 2020.

Za ostvarenje ciljeva LRS do 2020. godine je predviđena realizacija 37 projekata. Najveći broj projekata se očekuje u okviru mjere 3.1.1. *Poboljšanje društvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga*, kojom se podupire ostvarenje razvojnog prioriteta 3.1. *Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga*.

Tablica 30. Indikativni broj projekata za ostvarenje ciljeva LRS LAG Marinianis u razdoblju 2014.-2020.

Prioritet	Mjera	Indikativni broj projekata					UKUPNO
		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	
1.1. Razvoj male infrastrukture	1.1.1. Ulaganja u prometnu infrastrukturu	0	1	1	0	0	2
	1.1.2. Razvoj kanalske mreže i mehanizacija	0	1	1	1	0	3
1.2. Očuvanje prirodne baštine	1.2.1. Ostvarivanje agro-okolišnih mjera i klimatskih ciljeva	0	0	0	0	3	3
2.1. Održivi razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje i prerade	2.1.1. Ulaganja u izgradnju i održavanje objekata za finaliziranje poljoprivrednih proizvoda	0	0	1	1	1	3
2.2. Razvoj poduzetništva i OPG-a temeljenog na inovativnim konceptima	2.2.1. Ulaganja u razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava	0	1	1	1	1	4
	2.2.2. Ulaganje u	0	0	0	0	1	1

	<i>moderne tehnologije i suradnja sa znanstvenom zajednicom u primjeni inovacija</i>						
	<i>2.2.3. Razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma</i>	0	0	0	1	0	1
2.3. Razvoj ruralnog turizma	<i>2.3.1. Korištenje eko-proizvoda i tradicijskih obrta za potrebe turizma</i>	0	0	2	0	0	2
3.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga	<i>3.1.1. Poboljšanje društvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga</i>	0	18	0	0	0	18
UKUPNO:							37

6. NAČIN PRAĆENJA I PROCJENE PROVEDBE LRS

Način praćenja i procjene (u daljnjem tekstu, vrednovanje) provedbe LRS Marinianis u potpunosti je usklađeno sa pristupom i propozicijama *Vodiča* Ministarstva poljoprivrede za pripremu, praćenje i evaluaciju strategija lokalnog razvoja za programsko razdoblje 2014-2020. Voditelj LAGa je odgovoran za prikupljanje podataka, pregled i nadopunu dokumentacije, provedbu procedura izdavanja pisama preporuke i dr. Upravni odbor ima zadaću razvoja i provedbe kriterija te kontrolu procedura za odabir projektnih prijedloga koji će se financirati u sklopu provedbe LRS.

Redovito praćenje i procjena (vrednovanje) provedbe provodi se putem godišnjih izvješća o provedbi aktivnosti i realizaciji ciljeva, prioriteta i mjera, a prema definiranim pokazateljima

6.1 OPIS PRAĆENJA PROVEDBE LRS

Osnovna je svrha praćenja dobivanje neophodnih informacija o napretku u okviru LAGa te informacija o tome da li se LAG približava vlastitim zadanim ciljevima. Na taj način se ujedno stvara osnova za poboljšanje mehanizama provedbe. Kroz redovno izvještavanje je moguće osigurati dovoljno podataka za nositelje provedbe, članove i upravu LAG-a Marinianis, u svrhu omogućavanja djelotvornog praćenja i ocjenjivanja provedbe LRS s aspekta:

- Uspješnosti provedbe utvrđenih strateških ciljeva, prioriteta i mjera
- razloga za moguće nepostizanje postavljenih ciljeva, prioriteta i mjera te moguća rješenja
- primjerenosti planiranih resursa (materijalnih, ljudskih, financijskih) za postizanje planiranih ciljeva
- prikladnost planiranih mjera s obzirom na moguće promijenjene okolnosti, odnosno na temelju iskustava iz provedbe
- kvalitete realiziranog procesa partnerstva članova LAG-a Marinianis s ključnim socio-ekonomskim akterima na području koje pokriva LAG Marinianis.

Organizacija i odgovorno tijelo za praćenje - Praćenje organizira Upravni odbor LAG-a a odgovorno tijelo je osoblje LAG-a Marinianis

Sadržaj praćenja obuhvaća slijedeće: Uporabu proračuna; Statistiku prijave projekata; Doprinos projekata ciljevima i pokazateljima strategije; Aktivnosti animacije LAG-a i projekte suradnje te Doprinos ciljevima Programa

Vremenski raspored i razdoblje izvješćivanja - Praćenje učinkovitosti i djelotvornosti LAG-a Marinianis će se provoditi kontinuirano a razdoblje izvješćivanja će biti jednom godišnje a Izvješće će sadržavati ključne podatke o provedbi LRS-a u prethodnoj godini, u prvom redu temeljem ostvarenih rezultata.. **Ishod praćenja** je u tom smislu izvješće o praćenju, jednom godišnje. **Svrha izvješća** je priprema godišnjeg plana provedbe strategije i poboljšanje mehanizama provedbe. Praćenje je najuže vezano za postupak evaluacije s obzirom da osigurava nužne informacije za periodičnu evaluaciju.

6.2 INDIKATORI ZA MJERENJE UČINKA PROVEDBE LRS

Praćenje i mjerenje učinaka provedbe LRS-a dio je redovnih aktivnosti LAG-a Marinianis. Mjerenje učinaka provedbe LRS-a temelji se na kvantitativnom indikatoru broja realiziranih projekata i kvalitativnom kriteriju – doprinosu realiziranih projekata ostvarenju utvrđenih ciljeva i prioriteta razvoja na području koje pokriva LAG Marinianis. Primjerice, ključni kvantitativni indikatori za mjerenje učinaka provedbe LRS su sljedeći: broj prijavljenih projekata, za svaku definiranu mjeru i prioritet; broj realiziranih projekata u sklopu svake mjere i prioriteta LRS-a; financijski iznos realiziranih projekata ukupno za svaku mjeru i svaki prioritet LRS-a; broj i struktura (privatni, javni, civilni sektor) predlagatelja (nositelja) projekata u sklopu svake mjere i prioriteta LRS-a; broj realiziranih projekata u sklopu svake mjere i prioriteta LRS-a s obzirom na dijelove LAG-a Marinianis (jedinice lokalne samouprave) koji se koriste outputima i rezultatima projekata. Indikatori provedbe opisani su u poglavlju 3.

Voditelj LAGa Marinianis ima ključnu ulogu u procesu praćenja i mjerenju učinaka provedbe LRS-a, a koji je zadužen za pripremu i vođenje projekata i izradu redovitih izvještaja o provedbi. Sve potrebne podatke za izradu izvještaja dužne su osigurati Uprave općina i gradova te ostale organizacije u JLS. Godišnje Izvješće će pripremati voditelj za Upravni odbor i Skupštinu LAG-a Marinianis.

6.3 OPIS PROCJENE LRS

Svrha procjene je a razumijemo zašto i do koje mjere su postignuti očekivani i neočekivani rezultati, i kakav je njihov utjecaj na razvoj. Procjena (vrednovanje) je značajan izvor dokaza o postizanju rezultata te daje značajan doprinos stvaranju znanja i organizacijskog učenja (jača vještine i sposobnosti). Procjenu LRS organizira Upravni Odbor LAG-a a odgovorno tijelo je osoblje LAG-a te vanjski stručnjaci. Procjena strategije obuhvaća: godišnja izvješća o praćenju te rezultate i učinke provedenih projekata

Vremenski raspored: evaluacija će se provoditi dva puta tijekom razdoblja koje pokriva LAG Marinianis, a pokriti cjelokupno razdoblje provedbe LRS. Izvješće odobrava Skupština LAGa.

Procjena (evaluacija) provedbe LRS koristiti će pristup i kriterije u skladu sa najnovijom i najboljom EU praksom, kao i najboljom praksom realizirano do sada u Hrvatskoj. Posebna će se pažnja posvetiti ključnim evaluacijskim kriterijima a to su u prvom redu:

- Relevantnost: označava da li je realizirano u okviru provede LRS primjereno socio-ekonomskim problemima područja koje pokriva LAG Marinianis

- Efektivnost (djelotvornost): uspoređivati će se što je ostvareno u odnosu na planirano (do koje mjere su ciljevi ostvareni te do koje mjere se očekuje da će se ostvariti do kraja predviđene realizacije LRS)
- Efikasnost (učinkovitost): podrazumijeva postizanje očekivanih rezultata s minimalnim troškovima, odnosno maksimiziranje razvojnih rezultata za danu razinu resursa
- Održivost - ocjenjuje mjeru u kojoj je vidljivo da će učinci realizacije mjera i projekata trajati nakon što ona završi, odnosno procjenjivati će se izglednost trajnosti rezultata
- Utjecaj – procjenjivati će se koji su razvojni utjecaji izgledni ?

Kriteriji će se primjenjivati na način da se koriste uobičajena evaluacijska pitanja, primjerice:

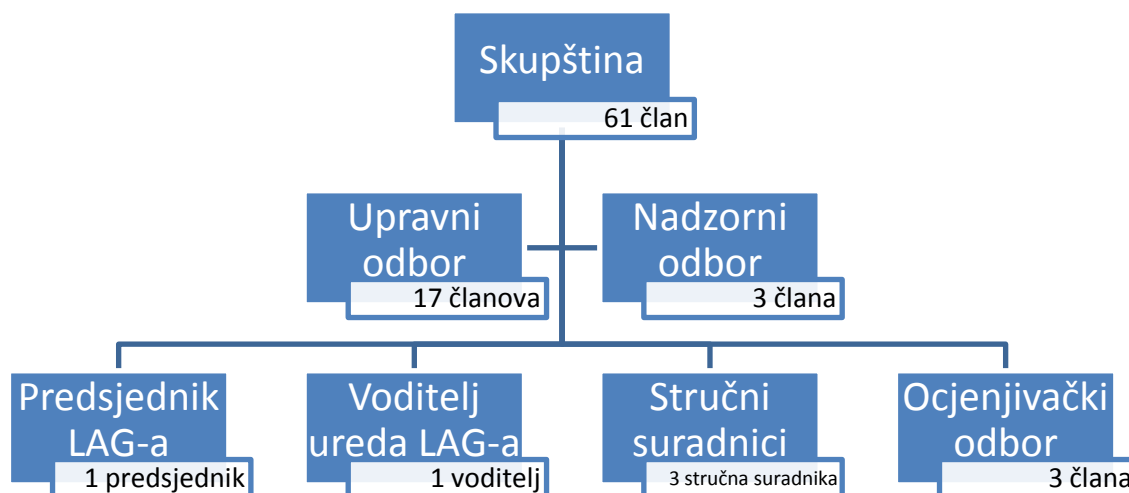
- *Relevantnost*: Da li je napravljeno ono što je bilo planirano?
- *Efektivnost/djelotvornost*: Da li je postignuto ono što smo željeli (do koje mjere su postignuti ciljevi)?
- *Efikasnost/učinkovitost*: Da li su se ciljevi ostvarili po najnižim troškovima?)
- *Korisnost*: Da li su rezultati ispunili dugoročne potrebe u datom području koje pokriva LAG Marinianis? Da li su, očekivani ili neočekivani, rezultati zadovoljavajući?
- *Održivost*: Da li će rezultati i utjecaji, trajati?
- *Utjecaj*: Kaki su dugoročni (razvojni) utjecaji predviđeni?

Izraditi će se i evaluacijski plan, koji će pomoći u realizaciji uspješne procjene LRS a koji će biti prvenstveno usmjeren na pružanje sljedećih ključnih odgovora: Koji su ciljevi LAG-a za praćenje i evaluaciju, koji pokrivaju i razinu LRS-a i Programa? Na koje će se načine upravljati postupcima? Postoje li posebne teme LRS ili CLLD/LEADER-a koje bi LAG htio istražiti ili ocijeniti? Koji i kakvi su podaci potrebni za praćenje i evaluaciju LRS te kako će se njima upravljati? upravljati? Koji će se alati i metode koristiti i/ili podaci i informacije? Kakav je vremenski raspored? Kako će se osigurati transparentnost i vidljivost te poštivanje načela participativnosti? Koja su sredstva za to sve potrebna?

7. OPIS SPOSOBNOSTI PROVEDBE LRS

7.1 LJUDSKI KAPACITETI ZA PROVEDBU LRS

Lokalna akcijska grupa Marinianis održala je 4. veljače 2016. godine svoju Redovnu godišnju Skupštinu u Slatini. Organigram LAG-a Marinianis prikazan je u nastavku.

Trenutna organizacijska struktura postavljena je na način da osigurava potrebne kapacitete za provedbu navedenih radnih paketa i nakon odobrenja za provedbu LRS. Trenutni kapaciteti dovoljni su za osiguravanje funkcionalnosti i kvalitete pripreme LRS.

7.2 FINANCIJSKI KAPACITET ZA PROVEDBU LRS

Financijski kapaciteti za provedbu LRS temelje se na iskorištavanju sredstava koji su na raspolaganju LAG-u kroz provedbu podmjere 19.2. Programa ruralnog razvoja – Provedba operacija unutar CLLD strategije, podmjere 19.3. – Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a, podmjere 19.4. – Tekući troškovi i animacija, unutar mjere 19 - Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice. Dio tekućih troškova planira se podmiriti kroz redovne prihode (članarine) LAG-a koja se procjenjuje na razini do 150.000,00 kuna godišnje. Ovakva struktura financiranja provedbe LRS zadana je obzirom da se ova Strategija (kao projektna aplikacija) temelji na pristupu jednom fondu (EPFRR) kojeg je Republika Hrvatska odabrala kroz Program ruralnog razvoja, a za provedbu projekata pod mjerom LEADER.

U izradi proračuna i potrebnih financijskih kapaciteta vodilo se računa o načelu učinkovitosti dodijeljenih sredstava, svrsishodnosti sredstava te načelu multiplikatora uložених sredstava. Kod izrade proračuna u obzir su uzeti i identificirani rizici u SWOT analizi (analiza prijetnji) pri čemu je posebna pozornost usmjerena na one mjere i tipove operacija za koje Upravljačko tijelo u trenutku pripreme LRS nije izradilo pravilnike za provedbu pojedine mjere, podmjere i tipova aktivnosti. Za takve identificirane tipove operacija/mjere u LRS, pri izradi proračuna primijenjeno je pravilo da su one planirane u kasnijem razdoblju provedbe LRS u smanjenom financijskom obujmu u odnosu na ostale mjere/tipove operacija. Ovo pravilo utemeljeno je i na nalazima projekata prijavljenih u okviru Baze projekata koja se formirala kroz postupak izrade LRS, a koja je pokazala da za te Aktivnosti postoji ograničeni interes te su sukladno tome alocirana sredstva. LAG planira dio svojih troškova pokriti i kroz korištenje drugih, alternativnih izvora financiranja putem prijave na otvorene natječaje Zaklade za razvoj civilnog društva, Zadruga za etično financiranje/Etične banke i drugih financijskih institucija, sudjelovanjem u nacionalnim i međunarodnim natječajima i provedbom projekata kroz te

fondove, a za što se planira izraditi poseban Akcijski plan provedbe i identifikacije područja djelovanja, a sukladno izrađenoj analizi stanja u ovoj LRS, budući je ova LRS u potpunosti usko usmjerena samo na 1 izvor financiranja (ESI – OP PRR, EPFRR/RH). Drugi izvori financiranja stoga nisu uključeni u financijski okvir provedbe LRS koji je prikazan u sljedećem poglavlju, jer im sista to niti ne omogućuje budući se radi o projektnoj aplikaciji na jedan, ciljani, izvor financiranja.

7.3 ISKUSTVO U PROVEDBI LEADER PRISTUPA U PROGRAMSKOM RAZDOBLJU 2007.-2013.

U 2014. godini je LAG Marinianis proveo ukupno 16 aktivnosti iz Podmjere 1 u okviru mjere LEADER. Ukupan iznos tražene potpore za aktivnosti u Mjeri LEADER je iznosio 307.000,00 HRK, a isplaćeno je 147.386,25 HRK. U 2014. godini je LAG izdao pismo preporuke za 6 projekata, od čega četiri za projekte iz sektora uljarica i žitarica, a dva iz sektora mljekarstva. Kroz mjeru LEADER, Podmjeru 1 je najviši iznos potpore u 2014. godini isplaćen za plaće osoblja LAG-a Marinianis (73.515,26 kn). Prema iznosu, slijede potpore za animaciju, izradu promidžbenih materijala i organizaciju promidžbenih događaja za članove i stanovnike LAG-a (28.734,94 kn) te sudjelovanje zaposlenika, volontera i članova LAG-a na seminarima, radionicama i sastancima (27.728,40 kn). Manji iznos potpore je isplaćen u okviru Podmjere 2, za nabavu opreme i pružanje usluga LAG-a (20.407,65 kn).

7.4 ISKUSTVO U PROVEDBI PROJEKATA IZVAN MJERE LEADER

Projekt Bottom - up koji je sufinanciran sredstvima iz poziva Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja – faza II, iz Europskog socijalnog fonda. Nositelj projekta je Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravške županije VIDRA. LAG „Marinianis“ je uz LAG Papuk, LAG Karašica i Razvojnu agenciju Slavonije i Baranje jedan od partnera na projektu. Vrijednost projekta je 153.999,39 eura, a provedba će trajati 12 mjeseci.

Cilj projekta je poticanje zapošljavanja u Virovitičko-podravskoj i Osječko-baranjskoj županiji kroz edukaciju mladih visokoobrazovanih osoba za specifična znanja i vještine potrebne na tržištu rada i kroz osnaživanje LAG-ova za bolje povlačenje sredstava iz EU kojima će se doprinijeti razvoju regije i povećati zapošljivost stanovnika. Na taj način Virovitičko-podravska županija će putem županijske Razvojne agencije VIDRA pomoći grupi od 25 visokoobrazovanih mladih nezaposlenih osoba da poboljšaju svoje profesionalne vještine i razviju nove, a 3 LAG-a imat će dostupan stručni kadar i tehničku opremu kako bi uspješno konkurirali ne samo za poslove Lokalnih akcijskih grupa, već i u javnom i privatnom sektoru koji se bavi dugoročnim strateškim planiranjem i ima za cilj unapređenje poslovanja. U sklopu projekta partnerske razvojne agencije provodit će i PMC radionice, kao i 2 informativne radionice o mogućnostima financiranja iz EU fondova zainteresiranom stanovništvu iz ruralnih područja.

Pomoć „nevidljivim“ građanima - nositelj projekta je Udruga osoba s invaliditetom Slatina (UOSI Slatina). Vrijednost projekta je 220.573,96 eura. 90% projekta financira se iz Europskog socijalnog fonda, a preostali iznos osigurali su Ured za udruge Vlade RH i UOSI Slatina. U sklopu projekta, u LAG-u „Marinianis“ je kao asistent na projektu zaposlena jedna osoba na nepuno radno vrijeme od 12 sati tjedno.

8. FINANCIJSKI PLAN

8.1 FINANCIRANJE RADA LAG-a

LRS LAG Marinianis izrađen je tako da je održivost provedbe osigurana i u slučaju izostanka javne potpore. Održivosti provedbe LRS doprinosi organizacija i djelovanje LAG Marinianis, od čega je posebno značajna provedba aktivnosti kojima se osiguravaju financijska sredstva iz drugih izvora, osim javne potpore. LAG Marinianis će, za potrebe osnaživanja održivosti LRS, osigurati financijska sredstva iz slijedećih izvora:

- članarine za članstvo u LAG-u;
- regionalni i međunarodni izvori financiranja;
- prihodi od davanja usluga;
- sredstva iz županijskih programa, te programa gradova i općina (npr. za poticanje razvoja poljoprivrede, obrta, turizma i sl.)
- privatni sektor
- donacije, sponzorstva, zaklade
- drugi izvori.

8.2 FINANCIRANJE PROVEDBE LRS

Za provedbu mjera, prioriteta i ciljeva LRS LAG Marinianis je za razdoblje od 2016. do 2020. godine predviđena javna potpora od 912.000,00 EUR. U nastavku je dana okvirna procjena godišnje distribucije javnih sredstava u odnosu na definirane mjere LRS-a. Alokacija javnih sredstava će ovisiti o objavljenim natječajima od strane nadležnih tijela i uspješnosti apliciranja projektnih prijedloga za korištenje sredstava u okviru raspisanih natječaja.

Procjena sredstava javne potpore za ostvarenje mjera LRS LAG Marinianis u razdoblju 2016. – 2020. godine

Prioritet	Mjera	Procjena maksimalne godišnje javne potpore (EUR)					UKUPNO
		2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	
1.1. Razvoj male infrastrukture	<i>1.1.1. Ulaganja u prometnu infrastrukturu</i>	0,00	80.000,00	0,00	0,00	0,00	80.000,00
	<i>1.1.2. Razvoj kanalske mreže i mehanizacija</i>	0,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	0,00	60.000,00
1.2. Očuvanje prirodne baštine	<i>1.2.1. Ostvarivanje agro-okolišnih mjera i klimatskih ciljeva</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	6.000,00	6.000,00
2.1. Održivi razvoj poljoprivrede, ekološke proizvodnje i prerade	<i>2.1.1. Ulaganja u izgradnju i održavanje objekata za finaliziranje poljoprivrednih proizvoda</i>	0,00	0,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	30.000,00
2.2. Razvoj poduzetništva i OPG-a temeljenog na inovativnim	<i>2.2.1. Ulaganja u razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava</i>	0,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	60.000,00

konceptima							
	<i>2.2.2. Ulaganje u moderne tehnologije i suradnja sa znanstvenom zajednicom u primjeni inovacija</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	10.000,00	10.000,00
	<i>2.2.3. Razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma</i>	0,00	0,00	0,00	10.000,00	0,00	10.000,00
2.3. Razvoj ruralnog turizma	<i>2.3.1. Korištenje eko-proizvoda i tradicijskih obrta za potrebe turizma</i>	0,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	50.000,00
3.1. Razvoj društvene infrastrukture i lokalnih temeljnih usluga	<i>3.1.1. Poboljšanje društvene infrastrukture i proširenje lokalnih temeljnih usluga</i>	0,00	560.000,00	0,00	0,00	0,00	560.000,00
UKUPNO:							912.000,00

Procjena sredstava javne potpore realiziranih mjera LRS LAG Marinianis u razdoblju 2018. – 2023. godine

9. DODACI

Dodatak 1. – Popis članova i tijela LAG-a (LAG)

R.b	Imenovani predstavnik	Godina rođenja	Spol	Član LAG-a	Sektor	%	
1.	Ivan Roštaš	1960.	M	Grad Slatina	Javni sektor 4 zastupnika	23,53	76,47
2.	Josip Granjaš	1962.	M	Općina Sopje			
3.	Mirko Rončević	1961.	M	Općina Čađavica			
4.	Predrag Filić	1980.	M	Općina Voćin			
5.	Vlado Župan	1960.	M	HGA obrt za usluge i trgovinu	Gospodarski sektor 7 zastupnika	41,18	
6.	Branko Jurlina	1947.	M	„JURLINA“ vulkanizerski servis i trgovina			
7.	Pavle Jaković	1982.	M	Bistro „PAJO“ Slatina			
8.	Vanja Kufner	1992.	M	KUFNER d.o.o.			
9.	Milica Varju	1962.	Ž	OPG Varju Antun			
10.	Ruža Rastija	1959.	Ž	OPG Rastija Ruža			
11.	Krešimir Rastija	1986.	M	OPG Rastija Krešimir			
12.	Ivana Marović	1989.	Ž	Kulturno umjetničko društvo „Dika“ Slatina	Civilni sektor 6 zastupnika	35,29	
13.	Klementina Najcer	1972.	Ž	„PRO VITA 4+“			
14.	Tea Hudoletnjak	1990.	Ž	Klub urbane kulture			
15.	Sanja Bošnjak	1968.	Ž	Društvo „Naša djeca“ Slatina			
16.	Anđelka Zelenko	1947.	Ž	Udruga osoba s invaliditetom Slatina			
17.	Sanela Šolčić	1994.	Ž	Ekološko športska udruga ljubitelja rijeke Drave „Dravski labud“ Slatina			

Broj mladih osoba	4
Broj žena	8

Popis članova Skupštine Lag-a Marinianis na dan 04.02.2016.

Redni broj	Ime i prezime/ naziv člana	OIB	Datum rođenja	Datum pristupanja udruzi	Kategorija članstva	Datum prestanka članstva u udruzi
1.	Grad Slatina Ivan Roštaš	68254459599 20142375803	13.01.1960.	12.10.2011.	Redovan član	
2.	Općina Čađavica Mirko Rončević	94900102502 75814785230	31.03.1961.	12.10.2011.	Redovan član	
3.	Općina Sopje Josip Granjaš	14591526070 05699500076	03.06.1962.	12.10.2011.	Redovan član	
4.	Općina Nova Bukovica Željko Vencel	72006805985 23842314312	19.01.1967.	12.10.2011.	Redovan član	
5.	Općina Voćin Predrag Filić	02755972251 99291108706	16.10.1980.	12.10.2011.	Redovan član	
6.	„JURLINA“ vulkanizerski servis i trgovina Branko Jurlina	MBO: 90324943 88090372285	25.08.1947.	12.10.2011.	Redovan član	
7.	Udruga osoba s invaliditetom Slatina Anđelka Zelenko	49039095569 30622669860	07.07.1947.	12.10.2011.	Redovan član	
8.	Turistička zajednica grada Slatine Helena Hegediš	12396300016 59761954447	13.04.1975.	12.10.2011.	Redovan član	
9.	Društvo „Naša djeca“ Slatina Sanja Bošnjak	98111238751 07038225045	10.02.1968.	12.10.2011.	Redovan član	
10.	Kulturno umjetničko društvo „Dika“ Slatina Ivana Marović	67437543228 10187459230	10.07.1989.	30.09.2013.	Redovan član	
11.	„PRO VITA 4+“ Klementina Najcer	86684259688 08556393201	02.03.1972.	30.09.2011.	Redovan član	
12.	UDRUGA KOKA HRVATICA VIROVITIČKO – PODRAVSKE ŽUPANIJE Tihana Bišćan	39449652048 04215734144	15.08.1972.	10.04.2013.	Redovan član	
13.	Ekološko športska udruga ljubitelja rijeke Drave“Dravski Labud“ Slatina Sanela Šolčić	87828249142 07949785979	25.08.1994.	30.09.2013.	Redovan član	
14.	Zavičajni muzej Slatina Dragica Šuvak	06437157769 49366339381	27.05.1954.	14.03.2013.	Redovan član	
15.	KUFNER d.o.o. Vanja Kufner	87101895415 00054699056	18.03.1992.	30.09.2013.	Redovan član	

16.	OPG Rastija Ruža Ruža Rastija	08361876335 08391876335	21.03.1959.	16.07.2015.	Redovan član	
17.	OPG Rastija Krešimir Krešimir Rastija	11828844447 11828844447	27.01.1986.	16.07.2015.	Redovan član	
18.	Bistro „PAJO“ Slatina Pavle Jaković	MBO: 97195847 76106064169	30.06.1982.	30.09.2013.	Redovan član	
19.	Klub urbane kulture Tea Hudoletnjak	39037063731 79498748061	03.06.1990.	30.09.2013.	Redovan član	
20.	Agro Favorit d.o.o. Zoran Bilen	57521286407 40809073693	15.09.1969.	12.10.2011.	Redovan član	
21.	KUD „Podravina“ Čadavica Marina Klen	65737440171 89136695173	16.03.1987.	20.03.2014.	Redovan član	
22.	Konta d.o.o. Ivica Konta	37046173166 04314719419	04.02.1965.	12.10.2011.	Redovan član	
23.	Komrad d.o.o. Miran Janečić	96537643037 81374150270	13.01.1974.	12.10.2011.	Redovan član	
24.	Višnjica d.o.o. Ksenija Plantak	72544487148 64143668015	13.04.1950.	10.04.2013.	Redovan član	
25.	Udruženje obrtnika Slatina Zlatko Šomodi	93264468269 41670389598	20.03.1962.	12.10.2011.	Redovan član	
26.	HGA obrt za usluge i trgovinu Vlado Župan	MBO: 90324480 57542584051	12.05.1960	16.07.2015.	Redovan član	
27.	DRUŠTVO INFORMATIČARA SLATINSKOG KRAJA Damir Drokan	58625342663 53423209243	01.02.1969.	30.09.2013.	Redovan član	
28.	OPG Antun Varju Milica Varju	15483749629 71430420063	02.12.1962.	16.07.2015.	Redovan član	
29.	Šapica d.o.o. Alenka Butorac	06051395008 78167231742	17.02.1967.	16.07.2015.	Redovan član	
30.	Udruga pčelara „Lipa“ Slatina Ratko Mirkajlović	72363964806 63975590354	16.09.1965.	20.03.2014.	Redovan član	
31.	DVD Zvonimirovac Ivan Dvorski	58105984674 91943686728	15.03.1954.	25.02.2015.	Redovan član	
32.	Daniel Konta	56329601131	16.5.1988	12.10.2011.	Redovan član	
33.	OŠ Eugen Kumičić Božica Majhen	77224465704 76665249394	03.01.1961.	29.09.2015.	Redovan član	
34.	Božidar Jaković	53912002313	25.12.1983.	12.10.2011.	Redovan član	
35.	Neda Mađarac	22511014365	19.03.1982.	12.10.2011.	Redovan član	
36.	Ljubica Medved	67014458473	20.06.1969.	12.10.2011.	Redovan član	
37.	Lucija Biljaka	44650000886	13.05.1977.	12.10.2011.	Redovan član	

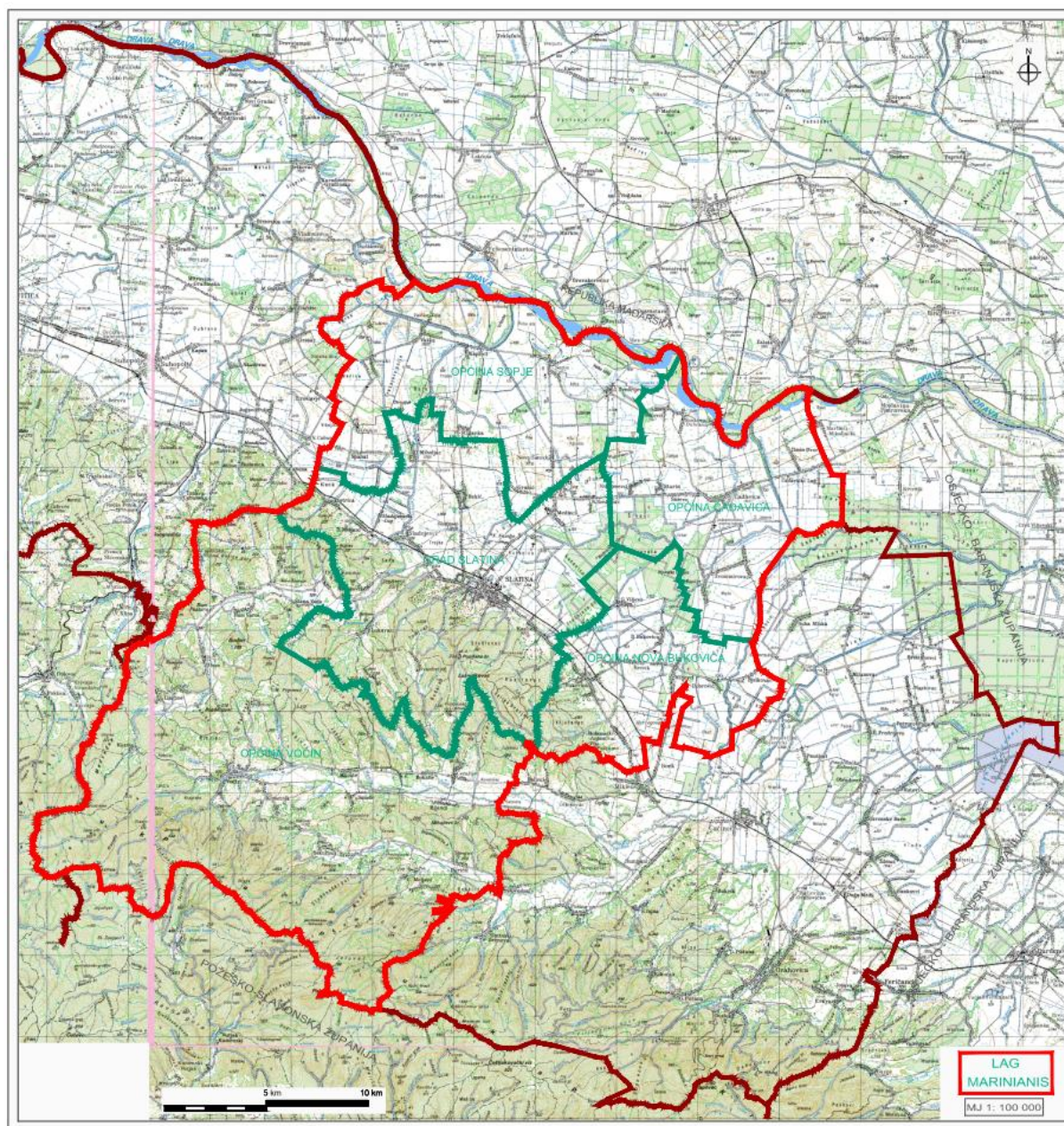
38.	Marko Valpovac	15666429581	07.06.1971.	12.10.2011.	Redovan	
39.	Ivanka Konta	52891049002	14.11.1963.	12.10.2011.	Redovan član	
40.	Javna ustanova Park prirode Papuk Gordana Kukić	09100391705 91863837796	20.05.1981.	29.09.2015.	Redovan član	
41.	Berislav Androš	67201774551	21.08.1980.	12.10.2011.	Redovan član	
42.	Danijel Jozić	11706246518	15.02.1984.	12.10.2011.	Redovan član	
43.	Ana Martinković Krištan	54083032687	23.07.1980.	12.10.2011.	Redovan član	
44.	Vladimir Jelenčić	64534131535	05.09.1963.	12.10.2011.	Redovan član	
45.	Zlato Uglješić	94813704432	09.09.1957.	12.10.2011.	Redovan član	
46.	Robert Turkalj	88428987986	25.6.1974.	12.10.2011.	Redovan član	
47.	Miško Granjaš	16090504438	26.09.1962.	12.10.2011.	Redovan član	
48.	Slavica Čizmar	34622087648	29.10.1951.	12.10.2011.	Redovan član	
49.	Vera Radaš	81905635763	16.01.1960.	12.10.2011.	Redovan član	
50.	Radenko Pavić	59427760376	06.06.1961.	12.10.2011.	Redovan član	
51.	Zlatomir Kramar	26264321373	10.11.1949.	12.10.2011.	Redovan član	
52.	Ivan Grgić	78054907468	27.10.1963.	12.10.2011.	Redovan član	
53.	Sanja Valent	81686177820	15.04.1981.	12.10.2011.	Redovan član	
54.	Marin Kokorić	07533267406	31.01.1980.	12.10.2011.	Redovan član	
55.	Vesna Hudoletnjak	90897732270	17.01.1960.	12.10.2011.	Redovan član	
56.	Vesna Klement	84244870230	08.10.1965.	12.10.2011.	Redovan član	
57.	Vjekoslav Hess	76787616918	15.01.1977.	12.10.2011.	Redovan član	
58.	Oliver Jukić	89900743483	10.06.1974.	12.10.2011.	Redovan član	
59.	Jadranka Srdoč	16491905058	28.08.1956.	12.10.2011.	Redovan član	
60.	Antun Srbić	44648041674	30.05.1962.	12.10.2011.	Redovan član	
61.	Ljiljana Vašarević	78012828312	09.11.1959.	04.02.2016.	Redovan član	

Dodatak 2. NATURA 2000 – LAG Marinianis (LAG)

Međunarodno važna područja za ptice		
Šifra područja NATURA 2000	Naziv područja NATURA 2000	Naziv JLS kojoj pripada područje NATURA 2000
HR1000008	Bilogora i Kalničko gorje	Općina Voćin
HR1000011	Ribnjaci Grudnjak i Našički ribnjak s kompleksom lužnjakovih šuma	Općina Čađavica
HR1000015	Srednji tok Drave	Općina Čađavica i Sopje
HR1000040	Papuk	Općina Voćin
Važna područja za divlje svojte i stanišne tipove		
Šifra područja NATURA 2000	Naziv područja NATURA 2000	Naziv JLS kojoj pripada područje NATURA 2000
HR2000178	Uviraljka	Općina Voćin
HR2000510	Papuk-Crni vrh	Općina Voćin
HR2000576	Predrijevačka bara	Općina Sopje
HR2000577	Noskovci	općina Čađavica
HR2000580	Papuk	općina Voćin
HR2000582	Sekulinačke planine	općina Voćin
HR2001018	Sopjanska bara	općina Sopje
HR2001090	Noskovački vrbak-šuma vrba i topola	općina Čađavica
HR2001091	Predrijevački vrbak	općina Sopje
HR2001092	Noskovački vrbak-šuma bijele vrbe	općina Čađavica
HR2001118	Park šuma Jankovac	općina Voćin
HR5000013	Drava	općine Sopje i Čađavica

Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Virovitičko-podravske županije

Dodatak 3. Karta – položaj LAG-a unutar VPŽ/RH (LAG)

Dodatak 4. Teritorijalni podaci o JLS u sastavu LAG Marinianis i popis naselja u sastavu LAG Marinianis

Jedinica lokalne samouprave u sastavu LAG-a	Broj naselja	Površina (km²)	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti (st./km²)
Grad Slatina	15	166,75	13.686	82
Općina Čađavica	10	90,60	2.009	22
Općina Nova Bukovica	8	76,43	1.771	23
Općina Sopje	11	117,80	2.320	20
Općina Voćin	21	295,80	2.382	8
Ukupno LAG:	65	747,38	22.168	

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, 2011.

Popis naselja u sastavu LAG Marinianis

Grad Slatina	Slatina, Bakić Bistica, Donji Meljani, Golenić, Gornji Miholjac, Ivanbrijeg, Kozice, Lukavac, Markovo, Medinci, Novi Senkovac, Radosavci, Sladojevački Lug, Sladojevci
Općina Voćin	Voćin, Bokane, Čeralije, Dobrić, Donje Kusonje, Đuričić, Gornje Kusonje, Gornji Meljani, Hum Varoš, Hum, Kometnik Jorgići, Kometnik Zubići, Kuzma, Lisičine, Mačkovac, Macute, Novo Kusonje, Popovac, Rijenci, Sekulinici, Smude
Općina Čađavica	Čađavica, Čađavački Lug, Donje Bazije, Imin Dvor, Noskovačka Dubrava, Noskovci, Starin, Sasevo, Zvonimirovac, Vraneševci
Općina N. Bukovica	Nova Bukovica, Bjelkovac, Brezik, Bukovački Antunovac, Dobrović, Donja Bukovica, Gornje Viljevo, Miljevci
Općina Sopje	Sopje, Gornje Predrijevo, Grabić, Josipovo, Kapinci, Novaki, Nova Šarovka, Sopjanska Greda, Španat, Vaška, Višnjica

Dodatak 5. Struktura gospodarstva LAG Marininianis po područjima djelatnosti u 2014. godini

Područje djelatnosti	2014			
	Broj poduzetnika	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit/gubitak razdoblja
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	51	109.511.726	114.809.023	-6.321.439
Rudarstvo i vađenje	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	49	260.646.167	251.747.559	8.555.039
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	7	1.464.009	1.840.683	-386.468
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2	18.355.457	19.103.877	-763.172
Građevinarstvo	22	48.264.685	51.337.907	-3.177.851
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	77	157.651.499	156.506.026	302.956
Prijevoz i skladištenje	12	29.152.344	28.554.486	460.735
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	7	6.922.102	6.807.754	83.329
Informacije i komunikacije	3	1.162.940	1.014.508	119.532
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	0
Poslovanje nekretninama	1	551.691	1.085.223	-533.532
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	27	12.776.198	10.942.097	1.385.227
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	2.469.396	2.418.245	39.284
Obrazovanje	4	2.577.735	2.594.505	-18.713

Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5	2.923.624	2.696.664	181.535
Umjetnost, zabava i rekreacija	3	526.228	981.496	-455.268
Ostale uslužne djelatnosti	6	1.528.119	1.492.348	31.294
UKUPNO LAG:	277	656.483.920	653.932.401	-497.512

Izvor: FINA, 2016.

Dodatak 6. - Poduzetničke zone na području LAG Marinianis

Poduzetnička zona (PZ)	Lokacija	Status zone	Površina (ha)	Komunalna opremljenost
PZ Turbina 1	Slatina	Izgrađena	8,47	Potpuna
PZ Turbina 2	Slatina	U izgradnji	14,79	Djelomično izgrađena
PZ Trnovača	Slatina	Izgrađena	18,92	Potpuna
PZ Kućanica Medinci	Slatina	Izgrađena	19,68	Potpuna
PZ Turbina 3	Slatina	U pripremi	23,63	Ne
PZ Lipik	Slatina	U pripremi	29,83	Ne
PZ Mala privreda	Slatina	Izgrađena	10,53	Djelomično izgrađena
PZ Čadavica	Čadavica	U pripremi	33,67	Ne
PZ Vraneševci	Vraneševci	U pripremi	13,48	Ne
PZ Topolak I	Nova Bukovica	U pripremi	29,26	Ne
PZ Topolak II	Nova Bukovica	U pripremi	20	Ne
PZ G. Predrijevo	Gornje Predrijevo	U pripremi	4,81	Ne
PZ Novaki I	Novaki	U pripremi	10,98	Ne
PZ Novaki II	Novaki	U pripremi	5,29	Ne
PZ Voćin	Voćin	U pripremi	28,68	Ne

Izvor: LAG Marinianis, analiza područja

Dodatak 7. Registrirana kulturna dobra na području LAG Marinianis

JLS	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Slatina	Arheološka zona Lipik	Nepokretno kulturno dobro (kulturno povijesna cjelina)
	Arheološka zona Pašnik	Nepokretno kulturno dobro (kulturno povijesna cjelina)
	Arheološko nalazište Lipik kod Bakića	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološko nalazište Turski grad - Medinci	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološka zona Veliko polje - Potočani	Nepokretno kulturno dobro (kulturno povijesna cjelina)
	Arheološka zona Veliko polje – Trnovača - Berezine	Nepokretno kulturno dobro (kulturno povijesna cjelina)
	Arheološko nalazište Bobovište	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološka zona Hrušćik - Brodišće	Nepokretno kulturno dobro (kulturno povijesna cjelina) – Prijedlog rješenja o trajnoj zaštiti odobren je na sjednici Povjerenstva od 17.12.2015. te se čeka donošenje rješenja i dodjela broja Z
	Arheološko nalazište Jurmanuša	Nepokretno kulturno dobro pojedinačno - u postupku trajne zaštite
	Arheološko nalazište Lipa	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno – u postupku trajne zaštite
	Arheološko nalazište Lug	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno – u postupku trajne zaštite
	Crkva sv. Josipa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Crkva sv. Trojice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Žitnica u Gornjem Miholjcu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Čađavica	Crkva sv. Barbare	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Zavičajni muzej Slatina – materijalna građa	Pokretno kulturno dobro – materijalna građa
	Crkva sv. Petra	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Inventar crkve sv. Petra Apostola	Pokretno kulturno dobro - zbirka
	Orgulje u crkvi sv. Petra Apostola	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološki ostaci srednjovjekovnog gradišta	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološko nalazište Sjenjak	Nepokretno kulturno dobro -

Nova Bukovica		pojedinačno
	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Zbirka sakralnih predmeta u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije	Pokretno kulturno dobro - zbirka
Sopje	Arheološko nalazište Crkvena	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološko nalazište Turski grad - Sopje	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološko nalazište Jugovac	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno – u postupku revizije
Voćin	Crkva Blažene Djevice Marije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Srednjovjekovni grad Voćin	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Crkva sv. Gregorija	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Crkva Uspenja Bogorodice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološko nalazište Lenije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
	Arheološko nalazište Sv. Marija	Nepokretno kulturno dobro – pojedinačno – u postupku trajne zaštite

Izvor: Ministarstvo kulture, Registar kulturnih dobara